

Problematika zaměstnávání cizinců v České republice

Markéta Turčinková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta Turčinková**
Osobní číslo: **H14017**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Problematika zaměstnávání cizinců v České republice**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a zpracování rešerše.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti politiky zaměstnanosti, ekonomické migrace a integrace.

Příprava metodiky průzkumné části.

Realizace průzkumu kvantitativní metodou formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků šetření a jejich shrnutí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČIŽINSKÝ, Pavel. Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

MOREE, Dana. Základy interkulturního soužití. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0915-7.

POŠTA, Vít, Libuše MACÁKOVÁ a Tomáš PAVELKA. Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-296-3.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava. Zaměstnavatelé zahraničních pracovníků v České republice a jejich role v procesu sociální integrace: (analýza poptávky po zahraniční pracovní síle). Praha: VÚPSV, 2007. ISBN 978-80-87007-92-1.

SOUŠKOVÁ, Milena. Legal regulation of the labour market in the Czech Republic. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1495-6.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Lucia Slobodová, PhD.

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. prosince 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

19. května 2017

Ve Zlíně dne 9. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10.2.2017

.....
Toušková

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Opírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ústanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce pojednává o současné problematice zaměstnávání cizinců v České republice. Obsahuje teoretické informace o migraci, historii migrace, trhu práce, dále pojednává o možnostech zaměstnávání cizinců a také se zabývá související legislativou. Věnuje se také podmínkám, za kterých mohou cizinci vstoupit a pobývat na území České republiky. Dále se zabývá integrací cizinců a jejich soužitím v hostitelské zemi. Smyslem této bakalářské práce je získat názor obyvatel České republiky, konkrétně z okresu Uherské Hradiště, na problematiku zaměstnávání cizinců v této zemi, a to pomocí kvantitativního výzkumu realizovaného formou dotazníkového šetření.

Klíčová slova:

Migrace, cizinec, integrace cizinců, formy spolužití, pracovní povolení k výkonu práce cizinců, trh práce.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with employment of foreigners in the Czech Republic. It also comprises theoretical information on migration, history of migration, labor market and it discusses employment of foreigners and relevant legislation. Moreover, it contains regulation of entry and stay of foreigners in the Czech Republic. In addition, it discusses integration of foreigners and their cohabitation in the host country. The goal of this bachelor thesis is to gain understanding of how the inhabitants of the Czech Republic, specifically from the district Uherské Hradiště, view employment of foreigners in the country through quantitative research realized through questionnaire survey.

Keywords:

Foreigner, integration of foreigners, forms of cohabitation, work permit for foreigners, social work with foreigners, labor market.

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Lucii Slobodové, PhD., za poskytnutí cenných rad a připomínek a za čas, který mi při zpracování této práce věnovala.

Poděkování patří také mé rodině a blízkým, kteří mě během studia podporovali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„I have a dream. Mám sen, že jednoho dne budou moje čtyři malé děti žít v národě, v němž nebudou posuzovány podle barvy své pleti, ale podle svého charakteru. Dnes mám svůj sen! S touto nadějí dokážeme přetesat horu zoufalství v kámen naděje. S touto vírou dokážeme proměnit drásající disharmonii naší země v krásnou symfonii bratrství.“

*Martin Luther King, dne 23.8.1963,
in Sociální práva cizinců*

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 MIGRACE	13
1.1 MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO ROKU 1989	16
1.1.1 Vystěhovalectví.....	16
1.1.2 Přistěhovalectví	18
1.2 MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY PO ROCE 1989.....	19
1.2.1 Období 1990-1992	19
1.2.2 Období 1993-1998	20
1.2.3 Období 1999-2002	21
1.2.4 Období 2003-2008	21
1.2.5 Období 2008-2015	22
1.3 FORMY SPOLUŽITÍ	24
1.3.1 Asimilace.....	24
1.3.2 Segregace	24
1.3.3 Pluralismus	24
1.3.4 Multikulturalismus	25
1.4 MOŽNOSTI INTEGRACE CIZINCŮ	25
1.4.1 Kulturní integrace.....	28
1.4.2 Strukturální integrace	28
1.4.3 Možnosti vzdělávání cizinců.....	29
1.5 SOCIÁLNÍ PRÁCE S CIZINCI	30
1.5.1 Úloha a úskalí sociální práce.....	30
1.5.2 Kompetence sociálního pracovníka	31
1.5.3 Cíl sociální práce.....	31
2 TRH PRÁCE V ČR	33
2.1 TYPY TRHU PRÁCE.....	33
2.2 VYBRANÉ STATISTICKÉ ÚDAJE NA TRHU PRÁCE.....	34
2.3 PODMÍNKY VSTUPU NA TRH PRÁCE.....	36
2.4 NEZAMĚSTNANOST.....	36
2.4.1 Důsledky nezaměstnanosti	37
3 MOŽNOSTI ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ	40
3.1 ZÁKON O POBYTU CIZINCŮ	40
3.2 POČTY CIZINCŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	41
3.3 VSTUP CIZINCŮ NA ČESKÝ TRH PRÁCE	42
3.3.1 Zaměstnávání cizinců tuzemským zaměstnavatelem.....	42
3.3.2 Výkon práce cizinci vysílanými na území ČR zahraničním zaměstnavatelem	42
3.3.3 Cizinci s živnostenským oprávněním.....	42

3.4	ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ ZE ZEMÍ EU.....	43
3.5	ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ MIMO EU	44
3.5.1	Modrá karta	44
3.5.2	Zaměstnanecká karta	44
II	PRAKTICKÁ ČÁST	46
4	METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	47
4.1	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	47
4.2	CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A HYPOTÉZY	48
5	VLASTNÍ INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	50
5.1	STRUKTURA RESPONDENTŮ.....	50
5.2	INFORMOVANOST O CIZINCÍCH	53
5.3	NÁZOR RESPONDENTŮ NA OSOBNÍ A PRACOVNÍ ZKUŠENOSTI S CIZINCI	54
5.4	POHLED RESPONDENTŮ NA LEGÁLNÍ PRÁCI CIZINCŮ.....	60
5.5	EKONOMICKÁ A PROFESNÍ OBLAST ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ.....	63
5.6	ODLIŠNOSTI ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ	67
5.7	KOMUNIKACE S CIZINCEM	68
5.8	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	69
6	SHRNUTÍ VÝZKUMU A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	80
	ZÁVĚR	82
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	84
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	89
	SEZNAM GRAFŮ	90
	SEZNAM TABULEK.....	93
	SEZNAM PŘÍLOH.....	95

ÚVOD

Tato bakalářská práce zkoumá problematiku zaměstnávání cizinců v České republice. Dříve patřila také Česká republika mezi země, které byly uzavřeny před okolním světem. Nyní můžeme říci, že dnešní svět je otevřen nejrůznějším možnostem, které mohou být pro stát a jeho obyvatele přínosné či nikoli. V současném globalizovaném světě se stále častěji setkáváme s lidmi z různých zemí a dochází k soužití obyvatel různých kultur. Tito lidé okolo nás žijí, setkáváme se s nimi v zaměstnání a také se setkáváme při běžných životních situacích. Občané hostitelské společnosti se však často ve spojitosti s migrací obávají zavedení různých kultur, náboženských konfliktů, zvýšení kriminality, možných teroristických hrozeb, ale také obsazení pracovního trhu cizinci.

Dané téma vychází především ze současné problematiky. Do České republiky přicházejí často zahraniční pracovníci nejen z ekonomicky méně vyspělých zemí. Práce zahraničních pracovníků však také není vždy legální. Nelegální zaměstnávání cizinců pak přináší nepříznivý dopad na ekonomiku státu. Česká republika patří mezi ekonomicky vyspělé státy, a proto se problematikou zaměstnanosti cizinců aktuálně zabývá, neboť situace na trhu práce v České republice je v současnosti ovlivněna nepříznivým demografickým vývojem občanů.

Bakalářská práce je strukturována do dvou částí - teoretické a praktické. Podkladem pro teoretickou část je přístupná odborná literatura a internetové zdroje. Teoretická část se zabývá základními pojmy týkajícími se migrace, historií migrace, integrací cizinců, trhem práce, možnostmi zaměstnávání cizinců a s tím související legislativou.

Praktická část je výsledkem výzkumného šetření u zaměstnanců ze státního sektoru a soukromého sektoru z okresu Uherské Hradiště a jejich názoru na problematiku zaměstnávání zahraničních pracovníků. Výzkum byl realizován kvantitativním průzkumem. Respondenti byli osloveni prostřednictvím dotazníku, aby se mohli vyjádřit, zda pracující cizince vnímají pozitivně či negativně.

Vzhledem k tomu, že téma migrace je v současné době aktuální otázkou, a s tím související problematika zaměstnanosti, je tato práce zaměřena na to, jak okolní obyvatelé vnímají cizince a jaký mají názor na jejich zaměstnávání. Přínos této bakalářské práce je spatřován ve zmonitorování současné situace zaměstnanosti cizinců v České republice a názoru zkoumaného vzorku obyvatel z okresu Uherské Hradiště na tuto problematiku.

Tato bakalářská práce může čtenáři pomoci k pochopení oblasti zaměstnanosti cizinců a také k uvědomění, že úkolem státu není podporovat nelegální práci cizinců, ale přicházející cizince do hostitelské společnosti integrovat a v legální práci je podporovat, neboť z demografického hlediska mají význam pro celou naši společnost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MIGRACE

Migrace je definována jako přesun jednotlivce nebo skupiny cizinců přes vnitřní nebo vnější hranice státu a to na určité časové období. Slovo migrace pochází z latinského slova *migratio*, což znamená přestěhování. Migrace je tedy pohyb osob, skupin nebo také větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru, spojený s přechodnou či trvalou změnou místa pobytu. Důvody migrace jsou různé. Lidé se nejčastěji stěhují do jiné země za práci, rodinou nebo také z důvodu získání bezpečí (Bargerová, 2011, s. 2; Raymer a Willekens, 2008, s. 3).

Díky své geografické poloze a ekonomické vyspělosti patří Česká republika k imigračním zemím. Do České republiky nejčastěji přicházeli cizinci z různých zemí, avšak nedávno se jejich osudy staly předmětem jasného zájmu ze strany české společnosti. Česká republika se stala cílem spíše pro migranty z méně ekonomicky vyspělých zemí. Velkou část přistěhovalců tvoří Ukrajinci, dále také skupina Slováků a Vietnamců (Český statistický úřad – Zahraniční migrace; Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 13).

Migrantem je osoba, která z jakýchkoli důvodů změnila oblast svého obvyklého pobytu a ze své domovské oblasti se přestěhovala do jiné oblasti minimálně na období 3 měsíců.

Emigrantem se rozumí vystěhovalec, což je osoba opouštějící území svého domovského státu s úmyslem usadit se v jiném státě a to na dobu delší než 1 rok.

Imigrantem se rozumí přistěhovalec, což je osoba přicházející do země s úmyslem usadit se v něm na dobu delší než 1 rok.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl udělen azyl na dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Uprchlíkem se rozumí státní příslušník třetí země, kterému bylo přiznáno právní postavení uprchlíka a to ve smyslu Ženevské úmluvy a také ten, který je oprávněn pobývat na území členského státu. V ČR je právně uznáný uprchlík označen za azylanta (Ministerstvo vnitra České republiky – Terminologický slovník, 2017; Medzinárodná organizácia pre migráciu - Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, 2017).

Cizincem je fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Nabývání a pozbývání občanství ČR je vymezeno zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, také zákonem č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů. Dne 1.1.2014 vstoupil v platnost nový

zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Daný zákon přinesl řadu změn. Pobyt cizinců v ČR vyplývá ze zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a také ze zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav (Český statistický úřad – Metodika počtu cizinců, 2017).

Rozlišujeme tři základní skupiny cizinců:

- **Občané EU a jejich rodinní příslušníci** – jedná se o občany zemí: Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Španělska a Švédska. Podobná práva se vztahují též na občany Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Za rodinné příslušníky občanů EU jsou považováni občané kteréhokoli z výše uvedených států, např. manžel, dítě, rodič nebo jiný příbuzný splňující podmínky zákona o pobytu cizinců.
- **Občané třetích zemí** – za občana třetí země je považován občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska (Ministerstvo vnitra České republiky – Informace pro cizince).
- **Ostatní cizinci** – bez ohledu na státní příslušnost do této kategorie řadíme žadatele o mezinárodní ochranu, žadatele o dočasnou ochranu, nelegálně pobývajících cizinců v ČR: cizinci bez azylantů, cizinci včetně azylantů, cizinci s pobytem nad 12 měsíců (Český statistický úřad – Metodika počtu cizinců, 2017).

Tabulka 1- nejčtenější počty cizinců z vybraných zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky, údaje jsou platné k 31.12.2016.

Země	Druh pobytu	Celkový součet v ČR
Německo	Přechodně	16756
	Trvale	4460
Rusko	Přechodně	15224
	Trvale	20763
Slovensko	Přechodně	62452
	Trvale	44799
Ukrajina	Přechodně	29036
	Trvale	81209
Vietnam	Přechodně	9509
	Trvale	48571

(zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky – Cizinci s povoleným pobytem)

Migraci můžeme rozdělit do následujících kategorií:

- **zahraniční migrace** – znamená pohyb osob přes hranice suverénních států spojený s trvalou nebo přechodnou změnou pobytu;
- **vnitřní migrace neboli stěhování** – je pohyb osob v rámci jedné země spojený s trvalou nebo přechodnou změnou pobytu;
- **dobrovolná migrace** – svobodný pohyb osob nebo skupin za účelem zaměstnání, rodinou, vzděláním aj.;
- **nucená migrace** – nedobrovolné opuštění země původu z důvodu politických či sociálních problémů, přírodních katastrof, závažných existenčních či ekonomických problémů, nebo dalších dlouhodobě přetrvávajících krizových situací;
- **legální migrace** – překročení hranic země s platným cestovním dokladem, případně platným vízem či povolením, jestliže je daná země vyžaduje;
- **nelegální migrace** – neoprávněné překročení hranic země bez platných cestovních dokladů, víz nebo povolení pro pobyt, nebo také neoprávněné pobývání na území země po skončení platnosti dokladů;
- **cirkulární (okružní) migrace** – umožňuje cizincům pobývat určitý čas v zahraničí a pracovat bez toho, aby se zvýšila trvalá migrace. Jedná se o tok migrantů z třetích států do zemí EU a z EU, který má opakující charakter;
- **dočasná migrace** – je migrace s konkrétní motivací nebo účelem s úmyslem nejbližšího možného návratu do země původu (Bargerová, 2011, s. 2).

Uprchlictví a azyl

Tyto pojmy jsou si svým významem velmi blízké neboť plní humanitární účely s cílem ochránit cizince před pronásledováním státními orgány a to z nejrůznějších důvodů.

Každý stát si určuje sám pravidla pro udělení statutu azyllanta, v případě uprchlíků je to však jiné – pravidla jsou svým obsahem určena ustanoveními mezinárodních smluv: Úmluvy o právním postavení uprchlíků (1951) a také Newyorského protokolu (1967), tzv. Ženevská úmluva. Institut uprchlictví je tedy novodobá instituce a je smluvní povahy (státy se k poskytování ochrany zavázaly). U přiznávání statutu azyllanta, se jedná o instituci velmi starou, známa byla už v období antiky a středověku. Institut uprchlictví je tedy rozhodně mladší a jeho první zmínky nejsou starší než jedno století.

V dnešní době institut azylu/uprchlictví uplatňuje 144 států světa, především v podobě ústavních zákonů a Česká republika jej zakotvuje v čl. 43 Listiny základních práv a svobod (Ministerstvo vnitra České republiky – Azyl, 2008).

1.1 Migrace na území České republiky do roku 1989

V následující podkapitole si podrobně popíšeme migraci v České republice do roku 1989 a v další kapitole se budeme věnovat migraci v České republice po roce 1989 až do současnosti.

1.1.1 Vystěhovalectví

Přibližně do 19. století byly emigrační vlny z českých zemí pod náboženským tlakem. Odchody za hranice byly často spojeny s nábožensky a politicky motivovanými útekami, avšak také řemeslníci, obchodníci a umělci odcházeli za hranice. Blahobyt státu spočíval v růstu obyvatelstva. Panovníci se snažili získávat kvalifikované řemeslníky ze zahraničí, neboť měli strach z hospodářského oslabení říše, avšak vystěhování určitých skupin řemeslníků zakazovali. Josef II. roku 1784 vydal první vystěhovalecký patent, kde byl vystěhovec popisován jako osoba, která opustila korunní země a odešla do ciziny s úmyslem nevrátit se. Legální forma vystěhovalectví byla možná pouze s úředním povolením. Později byl patent novelizován a obsahoval také ustanovení o trestu za nepovolený odchod. S vystěhováními byla však spojena ztráta rakouského státního občanství.

V 18. století a začátkem 19. století se lidé stěhovali z českých zemí do různých částí monarchie. Cílem osídlování bylo vytvořit nové nábožensky a etnicky stejnorodé osady. Určitý význam pro české migrační dějiny mělo stěhování do Vídně. V roce 1848 odešla skupina účastníků do USA, která se stala zprostředkovatelem informací o Americe jako zemi velkých možností. V roce 1850 došlo k liberalizaci právního režimu vystěhovalectví. Okresní a krajské úřady dostaly kompetence k vydávání cestovních listů, tím se urychlilo jejich vyřizování. K cestám do ciziny u tovaryšů postačila i vandrovní knížka. Vystěhovačci upřednostňovali vandrovní knížky, neboť tím neztratili státní občanství ani domovská práva v obci, a v případě nezdaru v cizině se mohli navrátit do vlasti. V roce 1867 došlo k liberalizaci vystěhovaleckého režimu, což znamenalo svobodu vystěhovalectví omezenou pouze brannou povinností. Úřady se neustále snažily o to, aby měly vystěhovalectví pod kontrolou, a proto měly všechny přistěhovalce registrovat (Baršová a Barša, 2005, s. 206-208).

Mezinárodní migrace, tedy stěhování lidí z jedné země nebo z jedné oblasti do druhé, ať už z důvodů ekonomických či jiných, je stejně tak stará jako samotná lidská existence. Už první světová válka měla značný vliv na demografický vývoj obyvatelstva v Českých zemích. Odhady ukazují, že v letech 1914-1918 došlo na bojištích ke ztrátě asi 300 tisíc mužů a zároveň se nenarodilo přibližně 550 tisíc dětí. Avšak tyto ztráty byly v budoucnu dorovnány přirozeným přírůstkem v první polovině 20. let. V roce 1930 bylo sčítáním lidu v Českých zemích zjištěno přibližně 300 tisíc osob narozených v zahraničí (Short, Hossain a Khan, 2017, s. 11; Drbohlav, 2010, s. 20-21).

Pro mnohé byl odchod do Ameriky sociální záchranou. Jinou možností zámořského vystěhování byl odchod do Ruska, kde se vytvářely české osady. Zámořská emigrace vyvrcholila v letech 1900-1910 díky zrychlení zaoceánské dopravy a ukončení výstavby železničních tratí v Evropě. Migrace do zámoří však nebyla bez návratu. Zpětná migrace tvořila přibližně 30%, což znamenalo také jisté problémy spojené s migrací. První světová válka a vznik Československa vedly k dočasnému potlačení vystěhovalectví a imigrace. V USA byl přijat nový imigrační zákon, což znamenalo zavedení kvóty pro Československo na pouhých 3073 přistěhovalců ročně. Často také docházelo k české emigraci do Francie, kam přicházeli za prací do severofrancouzských uhelných dolů. V roce 1922 byl v Československu přijat nový podrobný vystěhovalvecký zákon. Zákon měl především chránit vystěhovalce před jejich vykořisťováním a zneužíváním. Díky zákonu stát také mohl zakázat či omezit vystěhovalectví do určitých zemí, regulovat najímání dělníků, což se smělo dít jen zcela výjimečně, a taktéž byla dána rovnost pracovních podmínek. Zákon přinášel určitá omezení týkající se vydávání cestovních pasů, a také např. možnosti odepření vydání pasu tzv. „světoběžníkům ze zvyku“. Hospodářské vystěhovalectví bylo roku 1948 nahrazeno politickým exilem (Baršová a Barša, 2005, s. 208-210).

V roce 1948 došlo k nástupu komunistické strany k moci. Údaje o počtu emigrantů v letech 1948-1949 jsou různé. Některá literatura uvádí okolo 250 tisíc emigrantů, jiné odhady jsou nižší. V roce 1968 došlo k okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy a srpnové události tohoto roku vyvolaly vysokou míru emigrace. Důvodem emigrace byly často politické a ekonomické příčiny – hledání míst s lepšími životními podmínkami. Existovala také imigrace, kdy docházelo k přistěhování rodinných příslušníků. Z důvodu nedostatku pracovních sil v 70. letech došlo k aktivnější imigrační politice. Nejčastěji přicházeli pracovníci z Polska, Vietnamu, Kuby aj. Spolupráce s Polskem a Vietnamskou socialistickou republikou měla nakonec dlouholetou tradici. Až roku 1989 došlo k výraznému poklesu

pracovních aktivit těchto cizinců. V roce 1989 došlo k významným politickým změnám, které ovlivnily další vývoj mezinárodní migrace v Česku. Zmínit je třeba pád železné opony či politickou a ekonomickou transformaci. Do roku 1992 se v případě stěhování Českých a Slovenských občanů mluví o vnitrostátní migraci (Drbohlav, 2010, s. 26-31).

1.1.2 Přistěhovalectví

Přistěhovalectví nenabývalo závažnějšího politického významu oproti vystěhovalectví. Rakouští panovníci se snažili řešit nedostatky pracovních sil hlavně vnitřní kolonizací. Dle občanského zákoníku z roku 1811 se státní občanství nabývalo především dle státního občanství rodičů. Dále bylo možné nabýt státní občanství automaticky nastoupením veřejné služby, založením živnosti či desetiletým pobytem v zemi, avšak po roce 1833 musel cizinec (i po desetiletém pobytu v zemi) žádat o udělení státního občanství, kterému nemusely úřady vyhovět. Imigrace do Českých zemí měla převážně podobu krátkých poválečných návratových vln. Dobré podmínky pro návrat vytvářel samotný vznik Československého státu a přijetí zákona o pozemkové reformě. Došlo také k návratu emigrantů do vlasti a to především vídeňských Čechů, dále také krajanů z Německa a USA.

V letech 1918-1921 se navrátilo do vlasti více než 10 tisíc Čechů a Slováků z Ruska, což ve dvacátých letech vláda moc nepodporovala (důvodem byly hospodářské potíže). Jednou z organizovaných akcí byl návrat evangelíků z českých osad v Německu a Polsku, pod organizací Kostnické jednoty. Mohli bychom říci, že Československo zachovalo vstřícný přístup k uprchlíkům a k lidem bez domova. Československo také v roce 1935 přistoupilo k nové úmluvě Společnosti národů o uprchlících (Baršová a Barša, 2005, s. 211-214).

Po první světové válce byli Československou republikou přijati emigranti z Ruska, jejichž přibližný počet byl vyčíslen na 20 tisíc. Hned vedle Paříže se Praha stala druhým nejdůležitějším centrem ruské porevoluční emigrace (Drbohlav, 2010, s. 22).

Dle zákona č. 39/1928 Sb. zákonů a nařízení o ochraně pracovního trhu, bylo cílem chránit domácí pracovní sílu před konkurencí a podle něj museli zaměstnavatelé žádat o povolení zaměstnávání cizinců. Povolení však bylo schváleno pouze tehdy, jestliže to dovolil stav domácího trhu. Pozdější zákon o pobytu cizinců zavedl nutnost žádat o povolení k pobytu u všech cizinců, kteří v zemi pobývali déle než dva měsíce, bez ohledu na důvod pobytu. Délka pobytu byla většinou povolena na dobu dvou let. Vstřícný přístup k cizincům ukončil Mnichov a německá okupace v březnu 1939.

V lednu roku 1939 vstoupilo v platnost nařízení, které doplnilo předpisy o pobytu cizinců, kteří jsou emigranty. Emigrant byl dle nařízení definován jako cizinec, který se neprokázal, že je „dle přezkoumatelných znaků“ Čechem, Slovákem nebo Podkarpatorusem a pohyboval se na území Československé republiky, aby tím předešel postihu při návratu na území domovského státu. Dle rozhodnutí zemského úřadu musel emigrant opustit Československo. Také v roce 1945 došlo k návratové vlně migrace a to z důvodů hospodářských, politických nebo nacionálních. Došlo k výměně obyvatelstva, což měla být alternativa meziválečného systému ochrany menšin.

Prizpůsobení přistěhovalců usměrňoval především ústavní zákon č. 74/1945 Sb., díky kterému mohli přistěhovalci na území Československa v rámci úřední přesídlovací akce, získat udělení československého občanství. Přistěhovalci ze zahraničí tvořili přibližně jedenáctinu všech osídlenců v pohraničí. Důležitou rolí byla dočasná pracovní migrace v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci. Dlouhodobou spoluprací uzavřelo Československo s Vietnamskou socialistickou republikou. V roce 1974 došlo k podepsání první dohody o odborné přípravě občanů Vietnamu v československých organizacích. Uzavřené mezinárodní dohody však byly v roce 1989 ukončeny a většina pracovníků se vrátila do zemí původu, avšak někteří pracovníci z Vietnamu se uchopili ekonomické příležitosti a stali se jádrem přistěhovalcké komunity v Česku (Baršová a Barša, 2005, s. 214-219).

1.2 Migrace na území České republiky po roce 1989

V předchozí části jsme si popsali vývoj migrace do roku 1989 a nyní si dle demografických údajů popíšeme určité migrační etapy od roku 1989 až do současnosti.

1.2.1 Období 1990-1992

Migrační izolace země byla prolomena, jak z hlediska imigrace, tak i emigrace a později došlo k vybudování institucionálních subjektů, které se zabývali problematikou mezinárodní migrace, dále byly navázány kontakty s vyspělými imigračními zeměmi Evropy. Na počátku 90. let migrační politika postrádala především koncepčnost a systematičnost. Byl nahrazen původní zákon o pobytu cizinců, který obsahoval moderní strukturu pobytových statusů. Snahou zákonu o pobytu cizinců ze září roku 1992 nebylo omezovat migraci ale sledovat či policejně zasáhnout proti nelegální migraci a cizincům, kteří tento zákon nerespektovali. S většinou často zastoupených zemí původu migrantů mělo Česko bezvízový styk, což bylo označováno jako „liberální tolerance“, kterou lze chápat jako stav, kdy

do země mohl přijet téměř kdokoli. Základní principy integrace uprchlíků přijala česká vláda v prosinci 1991 (Drbohlav, 2010 s. 71-72; Baršová a Barša, 2005, s. 221-222).

Tabulka 2 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.

Rok	Typ pobytu			
	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobé pobyty nad 90 dnů	bez státního občanství
1990	35 198	27 204	7 695	299
1991	38 002	28 457	9 204	341
1992	49 957	29 145	20 428	384

(zdroj: Český statistický úřad – Počty cizinců)

1.2.2 Období 1993-1998

Když v roce 1993 došlo k rozdělení Československa, změnilo se také postavení Slováků, kteří najednou byli cizinci v nově vzniklé České republice, avšak jejich pracovní či pobytové podmínky byly mnohem volnější na rozdíl od ostatních cizinců, stačilo se pouze zaregistrovat u místního úřadu práce (podmínky byly však změněny v roce 2004 na standardní režim občanů EU). V tomto období se také Česká republika začlenila do struktur EU, což se odrazilo i v oblasti migrační politiky. Posláním byl boj s nelegální migrací, modernizace azylové politiky a harmonizace migrační politiky. V roce 1994 se objevil „Státní asistenční program pro integraci“, který byl zaměřený na uprchlíky (Drbohlav, 2010, s. 73-74).

Tabulka 3 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.

Rok	Typ pobytu			
	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobé pobyty nad 90 dnů	bez státního občanství
1993	77 668	31 072	46 070	526
1994	104 343	33 164	71 179	-
1995	159 207	39 242	119 965	-
1996	199 152	46 388	152 764	-
1997	210 311	56 797	153 514	-
1998	220 187	64 352	155 835	-

(zdroj: Český statistický úřad – Počty cizinců)

1.2.3 Období 1999-2002

V tomto období došlo ke zpřísnování cizineckých předpisů i praxe. Jednak došlo k novým domácím podmínkám, např. růst nezaměstnanosti, ale také snaha vyhovět požadavkům k připojení se k Evropské unii. Důležité jsou především dva zákony z roku 2000: zákon č. 326/1999 Sb. (o pobytu cizinců za území Česka) a zákon č. 325/1999 Sb. (o azylu). „Azylantem“ byla nazývána osoba s přiznanou rolí uprchlíka a „žadatelem o azyl“ byla osoba, která žádala o roli uprchlíka. Nový zákon také zahrnoval tři tzv. londýnské rezoluce z roku 1992. Dle kterých byl nově definován institut, kdy nebyly azylové žádosti řádně odůvodněny: 1. žádosti podané z důvodu ekonomických, 2. vědomé udání nesprávných údajů, 3. žadatel přicházel z třetích zemí nebo z bezpečné země původu. Později došlo k novele zákona č. 140/2001 Sb. o pobytu cizinců, která napravila určité nedostatky tohoto zákona (Baršová a Barša, 2005 s. 223; Drbohlav, 2010, s. 74-75).

Jedním z prvních celistvých vládních dokumentů týkajících se integrace migrantů byly „Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky“. Prioritním cílem bylo vytvoření podmínek pro systematický rozvoj kladných vztahů mezi komunitami. Později byla vytvořena konkrétnější „Koncepce integrace cizinců na území ČR“. Politika se zaměřovala především na pozici legálně dlouhodobě usazených cizinců k pozici českých občanů, dále na ochranu politických, ekonomických, sociálních a kulturních práv migrantů (Drbohlav, 2010, s. 76-77).

Tabulka 4 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.

Rok	Typ pobytu			
	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobé pobyty nad 90 dnů	bez státního občanství
1999	228 862	66 754	162 108	-
2000	200 951	66 855	134 096	-
2001	210 794	69 816	140 978	-
2002	231 608	75 249	156 359	-

(zdroj: Český statistický úřad – Počty cizinců)

1.2.4 Období 2003-2008

Významným mezníkem se stal vstup Česka do EU, ke kterému došlo v květnu 2004 a stal se tak důležitým pro politický a společenský vývoj státu. Tato změna přinesla, dle migrační politiky, nové hledisko, a to rozdílný právní přístup, jak k občanům EU/EHP a Švýcarska

a jejich rodinným příslušníkům, tak ke státním příslušníkům třetích zemí. V průběhu roku 2003 došlo k novelizaci zákonů, díky kterým např. rodinní příslušníci, občanů EU/EHP a Švýcarska, byli osvobozeni od povinnosti žádat o povolení k pobytu nebo o pracovní povolení. Další novela zákona přinesla změnu v pobytových povoleních a zavedla institut povolení k dlouhodobému pobytu, které je uděleno již po roce pobytu v zemi. V roce 2003 vznikl zákon, díky kterému byl do české azylové legislativy začleněn institut dočasné ochrany, v roce 2006 byla přidána tzv. doplňková ochrana.

V roce 2006 došlo k liberalizaci migračního režimu. Doba k získání trvalého pobytu byla zkrácena z deseti na pět let, také se zkrátila čekací doba na české občanství, které může být uděleno již po pěti letech trvalého pobytu a celkově po deseti letech pobytu v Česku. Jedním z posledních vynálezů české migrační politiky jsou tzv. zelené karty, které po delší době nahradily zaměstnanecké karty. V roce 2004 došlo k přesunu odpovědnosti za koordinaci integrační politiky z MV ČR na MPSV ČR, což bylo chápáno jako podnět ke zvýšení aktivity státních orgánů v oblasti migrace cizinců. V roce 2008 pak došlo opět ke změně a převedení odpovědnosti za koordinaci integrační koncepce z MPSV ČR na MV ČR (Drbohlav, 2010, s. 77-84).

Tabulka 5 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.

Rok	Typ pobytu			
	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobé pobyty nad 90 dnů	bez státního občanství
2003	240 421	80 844	159 577	-
2004	254 294	99 467	154 827	-
2005	278 312	110 598	167 714	-
2006	321 456	139 185	182 271	-
2007	392 315	157 512	234 803	-
2008	437 565	172 191	265 374	-

(zdroj: Český statistický úřad – Počty cizinců)

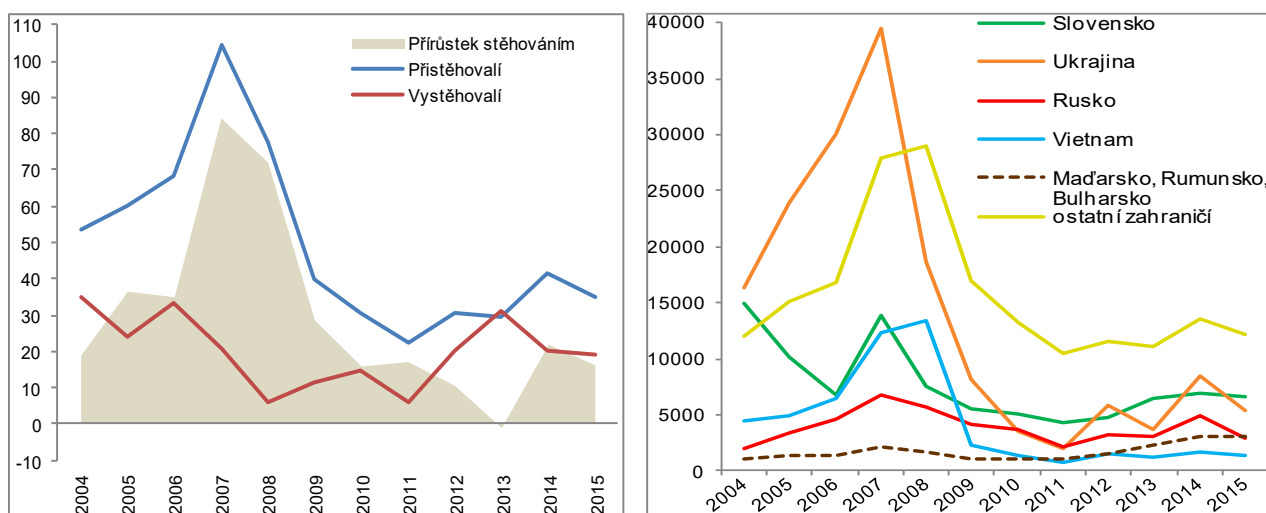
1.2.5 Období 2008-2015

V roce 2008 byli na českém pracovním trhu registrováni lidé ze 190 zemí světa. Většina pracovních migrantů k nám přicházela ze sousedních zemí. V tomto roce měli cizinci podíl na pracovní síle 6,5%. Hlavním důvodem migrace bylo nalezení lepších životních podmínek. Mezi zeměmi Visegrádské čtyřky má Česká republika od roku 2001 výsadní pozici a to především dle ukazatele čisté migrace (Popovová, 2009, s. 5-7).

Od roku 2008 sledujeme dvě základní kategorie nelegální migrace:

- nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – zde jsou sledovány osoby (cizinci a občané ČR), kteří nelegálně překročili nebo se pokusili o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (mezinárodní letiště) České republiky,
- nelegální pobyt – do této kategorie patří cizinci zjištění na území České republiky a tranzitního prostoru na mezinárodních letištích, neboť tímto porušují zákonem uložené podmínky pro pobyt cizince (Český statistický úřad – nelegální migrace, 2016).

V roce 2015 u nás tvořili největší skupinu mezi přistěhoválými občané Slovenska. Celkem jsme v roce 2015 evidovali na území ČR legálně 464,7 tis. cizinců. Díky zahraničnímu stěhování jsme v tomto roce získali až 16 tis. obyvatel a byli u nás zastoupeni přistěhoválci z celých 178 států. Celkový počet cizinců v roce 2015 byl oproti stejnému roku 2008 vyšší jen o 6,2%, avšak výrazně vzrostl podíl cizinců s trvalým pobytem. V roce 2014 figuroval u každého devátého sňatku cizinec. V roce 2015 bylo na Úřadech práce evidováno 323 tis. cizinců. I když mezi cizinci z třetích zemí převažují především osoby, jejichž účel pobytu je pracovní, studijní či rodinný, je třeba těmto aspektům života cizinců u nás věnovat větší pozornost (Český statistický úřad – Zahraniční migrace, 2015).

Graf 1 - Toky zahraniční migrace a přírůstek obyvatel ČR stěhovaním (v tis. osob) a počty přistěhovaných osob do ČR (vybraná občanství).

(zdroj: Český statistický úřad – Zahraniční migrace)

1.3 Formy spolužití

V této části si uvedeme možnosti spolužití lidí z různých kulturních společností.

1.3.1 Asimilace

Asimilace (z latinského slova *similis* – *podobný*) upřednostňuje jednostranný intenzivní proces adaptace cizinců do hostitelské společnosti. Imigrantům je umožněno rychlé a bezproblémové integrace do společnosti a získat tak totožné práva jako mají domácí obyvatelé, avšak za cenu téměř úplné ztráty vlastní kultury, tradic, hodnot, případně také jazyka a náboženství, které by měli převzít z vlastní společnosti. Tento přístup může způsobovat pocit ztráty identity, což se může projevit hlavně u druhé vlny imigrantů. Typickým příkladem asimilace přistěhovalců dříve byla Francie. V současnosti tomu již tak není, neboť cizinci bojují za svá práva a proto dochází ke střetům a nepokojům (Bargerová a Divinský, 2008 s. 19).

1.3.2 Segregace

Segregace (z latinského slova *sé-gregó*, od *grex*, *gregis*, stádo) znamenala původně oddělení. Umožňuje vstup migrantům zpravidla pouze do jedné sféry života společnosti (primárně na trh práce). Očekává se, že po určitém období se migranti vrátí za prací domů. Segregační model u nich neočekává integraci do majoritní společnosti, nevstřícně jim přiznává politické a občanské práva a je velmi diskriminační. V Evropě dříve uplatňovali tento model Německo, Rakousko a Švýcarsko, dnes je příkladem Japonsko (Bargerová a Divinský, 2008, s. 19).

1.3.3 Pluralismus

Pluralismus (z latinského slova *pluralis*, množný nebo vícový) patří mezi filozofický směr, který respektuje existenci více podstat. Svět je velmi složitý a není možné jej definovat jedinou teorií či naprostou pravdou. Pojem pluralismus založil americký filozof William James. Pluralismus se dělí na pluralismus kulturní, náboženský, filozofický atd. Kulturní pluralismus řeší soužití více kultur uvnitř jednoho státu. Řeší pozitivní i negativní dopady, které se zde nacházejí, hledá jejich východiska a hranice soužití. Mezi pluralismem a multikulturalismem je rozdíl, kdy multikulturalismus automaticky předpokládá, že soužití různých kultur je možné a bezkonfliktní. Pluralismus s takovým tvrzením nesouhlasí,

vnímá multikulturní realitu více kritickým pohledem a nesnaží se najít ideální řešení, ale reálné řešení, které by neohrozilo pevnost státu (Kosová, 2009, s. 8-9).

1.3.4 Multikulturalismus

Podle Roberta Huguese „multikulturalismus tvrdí, že lidé s různými kořeny mohou žít spolu a učit se porozumět obraznosti druhých, mohou a měli by se bez předsudků či iluzí dívat přes hranice rasy, jazyka, rodu a věku a učit se myslet na pozadí promíšené společnosti. Multikulturalismus zastává skromně názor, že některé z nejzajímavějších věcí v historii a kultuře se dějí na rozhraní různých kultur. Situace na hranicích ho nezajímá jen proto, že jsou samy o sobě fascinující, ale protože jejich pochopení přináší světu naději“ (Hugues in Barša, 2003, s. 5).

Pojem multikulturalismus se skládá ze dvou složek. Předpona *multi* - znamená mnohost a uděluje vlastnost druhé části slova, ke kterému se pojí. Základ definovaného výrazu - *kultura* (z latinského *colere*, což znamená pěstovat) znamená souhrn hmotných i nehmotných statků, které člověk vytvořil nebo v něž přetvořil přírodu. Přípona - *ismus* označuje hnutí nebo směr myšlení. Multikulturalismus označuje vlastně myšlenkový směr, který se zabývá mnohostí kultur a očekává, že mnohost kultur v jedné společnosti je obohacující a pokud se objevují konflikty, může za to špatný přístup společnosti k menšinám. Multikulturalismus zastává ideální a na pohled rovnocennou multikulturní společnost. Multikulturní společnost je společností, uvnitř které se setkává mnoho kultur, ras, etnik či náboženských přesvědčení. V multikulturní, neboli v ideální společnosti dnešního světa, není toto soužití vždy jednoduché (Kosová, 2009, s. 8-9; Leontyieva a Vávra, 2009, s. 75).

Největší pozornost byla věnována multikulturalismu od konce 60. let ve Spojených státech, Kanadě a Austrálii hlavně díky rasovým, etnickým a sexuálními menšinám, které se snažili o lepší začlenění do společnosti. V této době se také tento termín dostával do Evropy, kde představoval problémy kulturní integrace neevropských přistěhovalců (Barša, 2003, s. 7).

1.4 Možnosti integrace cizinců

Integrace cizinců zasahuje do spousty oblastí, které mají v procesu integrace různé váhy. Úplná definice pojmu integrace však neexistuje, je však většinou charakterizována prostřednictvím oblastí, které se dotýká (např. trh práce, vzdělání, zdravotnictví, bydlení apod.). Důležitým dokumentem je Koncepce integrace cizinců na území České republiky,

za kterou nese odpovědnost, po několika změnách, MV ČR (Rákoczyová a Trbola, 2011, s. 17-18).

Cílovou skupinou integrace cizinců jsou občané třetích zemí (tj. zemí mimo země EU), kteří pobývají legálně na území ČR a nejsou žadateli ani poživateli mezinárodní ochrany, avšak ve výjimečných krizových případech také občané EU. K integraci azylantů jsou určena zvláštní opatření (Ministerstvo vnitra České republiky – Integrace, 2017).

Integrace cizinců byla původně definována jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Novější definice říká, že integrace je oboustranným procesem, v jehož průběhu dochází ke sjednocování domácího obyvatelstva a přistěhovalců v jednu společnost. Přistěhovalci znamenají pro společnost jednak obohacení, ale také riziko. Soužití mezi domácími obyvateli a přistěhovalci pak může probíhat různými způsoby, které plynou z přístupu majority v dané zemi (Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 23).

Klíčové předpoklady úspěšné integrace cizinců v ČR jsou:

- znalost jazyka dané země cizinci,
- ekonomická soběstačnost cizince,
- orientace cizince ve společnosti,
- umění navazovat vztahy s příslušníky majority (Ministerstvo vnitra České republiky – Integrace, 2017).

Sociální integraci chápeme jako celistvý proces a jeho úspěšnost ovlivňuje mnoho faktorů. U hostitelské země to mohou být názory veřejnosti vůči odlišnostem např. rasovým, kulturním, etnickým, vzdělávacího systému či ekonomické situace aj. Také můžeme říci, že pojem sociální integrace chápeme jako proces včleňování, který probíhá v mnoha oblastech, jak na straně přistěhovalců, tak na straně hostitelské společnosti. Bosswick a Heckmann uvádějí, že „integrace je interaktivní proces mezi přistěhovalci a hostitelskou společností. Pro přistěhovalce znamená integrace proces učení se nové kultuře, nabývání práv a povinností, získávání přístupu k pozicím a sociálnímu statusu, budování osobních vztahů se členy hostitelské společnosti a vytváření pocitu přináležitosti a identifikace se společností. Pro hostitelskou společnost integrace znamená otevření institucí a garanci rovných příležitostí pro přistěhovalce“ (Bosswick a Heckmann in Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009; Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 15-24).

Ministerstvo vnitra podporuje zřizování regionálních Center na podporu integrace cizinců z třetích zemí. Hlavním úkolem Center je plnit funkci informačního střediska pro cizince a nástroje pro nastavení a realizaci integrační politiky v krajích. Prioritou Center je zajistit ve spolupráci s kraji poradenství pro cizince, kurzy a další preventivní činnost, permanentní monitoring situace a podporu rozvoje občanské společnosti (Ministerstvo vnitra České republiky – Integrace – Činnost obcí, krajů a nestátních neziskových organizací, 2017).

Kladný výsledek integračního procesu je podmínkou pro rozvinutí pozitivního potenciálu, který je s migrací propojen. Pro Českou republiku jsou pracující přistěhovalci nezanedbatelným ekonomickým přínosem, neboť mají účast na ekonomické produkci i na spotřebě, přispívají do redistribučních toků (daňové a sociální odvody) a pomáhají řešit problémy spojené s demografickým vývojem. Přistěhovalci jsou zdrojem také lidského kapitálu daného především jejich vzděláním, kvalifikací a také dovednostmi. Pro společnost mohou být obohacující také svou kulturou. Přistěhovalci však sebou nesou určitá rizika. Jedním z rizik může být mobilizace anebo radikalizace etnických menšin provázené posílením xenofobních a nacionalistických postojů majority. Určitou pozornost spatřujeme také u kulturních aspektů společného soužití. Negativní dopady migrace pak mohou mít podíl na neúspěšné integraci přistěhovalců a vytlačení do okrajových pozic hostitelské společnosti (Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 14-15).

Nedílnou součástí legální migrační politiky je politika integrace cizinců, která musí na vývoj migrace reagovat. Politika integrace cizinců se dále zaměřuje na podporu začlenění cizinců do společnosti, ale především na prevenci možných problémů v oblasti imigračních komunit a jejich vztahu s majoritou. Cílem integrační politiky je předejít vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Dále je také cílem udržení sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země.

Politika integrace cizinců je zakotvena na principech:

- spolupráce všech, kteří mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace,
- efektivity integračních opatření,
- zlepšování informovanosti všech zahrnutých v procesu integrace,
- jasných výsledků všech integračních aktivit,
- nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi),

- podpory rozvoje občanské společnosti - v souvislosti s vytvářením regionálních integračních center (Ministerstvo vnitra České republiky – Integrace – Koordinace politiky integrace v gesci MV, 2017).

1.4.1 Kulturní integrace

Jednou z nejvýznamnějších kulturních integrací je rozvoj jazykové kompetence, čili získání jazyku majoritní společnosti, což může být důležité pro rozvoj sociálních kompetencí a také pro integraci na poli vztahů s majoritní populací. Můžeme se také setkat s pojmem multikulturní výchova. Jedná se o přístupy, které jsou postaveny především na informování o jiných etnických skupinách ale také, jak který přístup definuje kulturu a jaké využívá metody. Podle Martikaina nejde o přizpůsobení na straně přistěhovalců, ale záleží také, jak bude reagovat na kulturní odlišnosti hostitelská společnost. Kulturní integrace nemusí znamenat potlačení prvotních kulturních identit. Projevuje se také dostupnost jazykového vzdělání, důležitou roli mají mechanismy, které umožňují orientaci přistěhovalce v nové společnosti a seznámení se s důležitými společenskými hodnotami. Naše země klade především důraz na oblast jazykové integrace. Rozvíjejí se také služby pro přistěhovalce, jedná se především o Centra na podporu integrace cizinců, dále o informační letáky a internetové stránky, které obsahují formální a legální náležitosti pobytu a také různé otázky k životu v ČR (Martikain in Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009; Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 31; Moree, 2015, s. 176-177).

1.4.2 Strukturální integrace

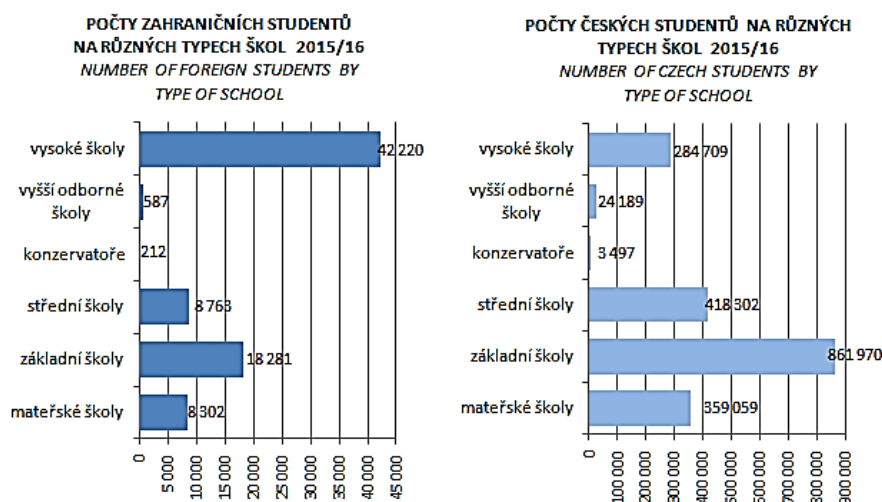
Sociální integrace přistěhovalců pojímá o rovném přístupu a participaci na mechanismech a institucích, které jsou v hostitelské společnosti chápány jako nejdůležitější. Pozornost je směřována především k začlenění v ekonomické oblasti, hlavně na trhu práce, který je jedním z nejvýznamnějších integrujících společenských mechanismů. Zaměstnanost je rozhodujícím faktorem sociální integrace přistěhovalců v zemích EU. Významný je také přístup přistěhovalců ke vzdělávání, což může být v přímé návaznosti na potřeby integračního procesu např. jazykové kurzy, anebo rovný přístup v jiných oblastech vzdělávání. Děti přistěhovalců však získávají potřebné informace prostřednictvím vzdělávacích a výchovných služeb, nebo také díky neformálnímu kontaktu se svými spolužáky majoritní společnosti.

Pobytový status ovlivňuje práva a povinnosti cizinců, avšak občanský status má vliv na sounáležitost a členství v nějaké skupině. Občanství především mění sociální status jedince a jeho pocit sounáležitosti, zároveň zůstává významnou branou v přístupu k politickým právům (Rákoczyová, Trbola a Hofírek, 2009, s. 26-29).

1.4.3 Možnosti vzdělávání cizinců

V České republice mohou cizinci dosáhnout základního, středního, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání a platí pro ně stejná práva a povinnosti jako pro občany České republiky. Právo na vzdělání cizinců je uloženo v Listině základních práv a svobod. Za stejných podmínek jako občané České republiky a států Evropské unie mohou cizinci dosáhnout předškolního, základního uměleckého a jazykového vzdělání, pokud však mají na území České republiky právo pobytu po dobu delší než 90 dnů, nebo pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, také pokud jsou azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, dále žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Legislativa v této oblasti vychází především ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 20 Vzdělávání cizinců, zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (vysokoškolský zákon), ve znění pozdějších předpisů dále Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění kurzů českého jazyka pro azylanty čj. 21 153/2000-35, vydáno 4. 6. 2000, účinnost od 1. 7. 2000 (Český statistický úřad – Metodika z oblasti vzdělávání cizinců, 2017).

Graf 2 - Počty zahraničních studentů a českých studentů za rok 2015/2016.

(zdroj: Český statistický úřad – Vzdělávání)

1.5 Sociální práce s cizinci

Tento druh sociální práce můžeme označit jako jeden z nejnáročnějších pomáhajících profesí. Lidé v postavení uprchlíka mají stejné biologické, psychické a sociální potřeby jako ostatní lidé. Prožívají však určitou míru stresu, kterou pro ně odchod z vlasti znamenal. Sociální pracovník by měl správně odhadnout situaci, ve které se klient nachází a v jakém kulturním prostředí žil, neboť tyto aspekty mohou mít značný vliv na zvolený přístup sociálního pracovníka a na celkový průběh práce s klientem (Matoušek, 2005, s. 339).

1.5.1 Úloha a úskalí sociální práce

Současné ekonomické a demografické rozdíly mezi vyspělými zeměmi a zeměmi tzv. třetího světa posilují tendence migrace z chudého jihu na bohatý sever. Nezbytná je sociální práce a také intervence, která by měla směřovat k maximální možné informovanosti klientů. Nelegálně pracující migrant by měl dostat především právní informace, které se týkají jeho nestálé životní situace, a taktéž by se mu mělo dostat poradenské činnosti. Nejvhodnější formou pomoci se v tomto případě jeví sociální práce na ulici neboli streetwork. Klient sociální pomoci touto formou bude vnímat za bezpečnou a anonymní, aniž by se musel poskytovateli sociální pomoci identifikovat. Sociální pracovník se však v takovém případě musí dokonale orientovat v problematice nelegální pracovní migrace (Trousil, 2007, s. 100-103).

Sociální pracovník často spolupracuje s právníky a psychology. Bezplatné právní poradenství uprchlíkům však v současnosti poskytují pouze nevládní organizace. Cílem takového poradenství je seznámit klienta s právy a povinnostmi. Sociální pracovník tak často může sloužit jako prostředník mezi právníkem a klientem. Další důležitou intervencí je psychologická pomoc, neboť hlavním cílem je individuální práce s klientem. Často však vznikají také skupinové setkání, které jsou organizovány profesionálem, a jejichž tématem jsou aktuální problémy života uprchlíků, seznámení s kulturou a tradicemi aj.

Cizinci, kteří žádají o azyl, mají právo na uspokojování životních potřeb. Často právě přicházejí za prací. Chtějí pracovat a také se sami o sebe postarat, očekávají rovný přístup k pracovním příležitostem i ke zdravotní péči. Někdy je však dost složité, aby např. azylant získal legálně zaměstnání. Stát však může pomoci v této oblasti a to především v umožnění přístupu na trh práce a v lepších podmínkách pro zaměstnávání cizinců (Matoušek, 2005, s. 339-342).

Migrace vyvolává řadu problémů v oblasti psychické (stres, deprese, identita), ale také v oblasti celospolečenské (jazyková a kulturní bariéra, rasismus, xenofobie aj.). Proto by pak měly být tyto oblasti především středem pozornosti sociální práce. Při zprostředkování zaměstnání plní sociální práce jen těžce zastupitelnou roli, přesto, že se možnosti úspěšné integrace nezaměstnaných na trhu práce spíše zhoršují. Často se totiž dostávají do pozice nekvalifikované pracovní síly s jazykovými problémy, neboť nemají např. potvrzení o dosaženém vzdělání (Trousil, 2007, s. 104-105).

1.5.2 Kompetence sociálního pracovníka

Nejčastěji je sociální pracovník pro klienta jediným kontaktem s novým světem. Sociální pracovník musí znát české prostředí, příslušnou legislativu a měl by ovládat některý ze světových jazyků, neboť při své profesi působí jako prostředník mezi klientem a českou společností. Sociální pracovník může poskytovat informace a materiální pomoc, doprovázet osobu, obhajovat klientova práva, měl by naslouchat klientovi a být jeho poradcem. Při sociální práci je jednou z hlavních náplní poskytování kvalitního poradenství, dále by tato práce měla směřovat k integraci cizinců do české společnosti. Při ideálním ukončení procesu by měl klient mít bydlení, zaměstnání, vzdělání, umět český jazyk, být srovnaný se svou minulostí, měl by znát českou společnost a umět se do ní zapojit. Toho však nelze vždy plně dosáhnout.

Sociální pracovník by měl především chránit práva klienta, respektovat jeho důstojnost, informovat klienta o možných řešeních, navrhnout potřebnou pomoc a zejména respektovat jedinečnost každé osoby (Matoušek, 2005, s. 333-334).

1.5.3 Cíl sociální práce

Cílem sociální práce s cizinci je především řešení jejich aktuální situace a prevence konfliktních situací. Nejdůležitější aktivitou sociálních pracovníků v této oblasti je integrace imigrantů do nové společnosti. Vhodným vysvětlením je tzv. fiktivní trojúhelník označující pole sociální práce, tedy vztah mezi společností – sociálním pracovníkem – uprchlíkem. Toto vymezení značí tři role sociálního pracovníka: první je reprezentant společnosti, druhý je obhájce klienta vůči společnosti a třetí značí zprostředkovatele mezi uprchlíkem a majoritní společností.

Jestliže má být naplněn evropský ideál humanity – lásky a pomoci bližnímu, nelze se ukrýt za železnou oponu, nechat trpící za hranicemi a vymlouvat se, že se jedná o jejich problémy (Trousil, 2007, s. 105-110).

V následující kapitole se budeme zabývat trhem práce, neboť pro správné pochopení celé problematiky je nutné uvědomit si, jak funguje trh práce.

2 TRH PRÁCE V ČR

Trh práce tvoří několik samostatných, různých a propojených trhů. Dominantní funkcí se vyznačuje trh výrobků a služeb, kde spotřebitelé nakupují statky za účelem uspokojování svých potřeb. K tomu, aby trh fungoval a produkoval, je třeba užívat zdroje, jako jsou: půda, kapitál a práce. Pracovní trh má však jisté nedostatky, jako jsou:

- demografické problémy – do této kategorie patří nízká porodnost, stárnutí populace,
- postrádající flexibilita vládních politik – jedná se o problematické začlenění určitých skupin na trh práce (nejmladších a nejstarších),
- nízká pracovní motivace – např. nedostatky rekvalifikačních kurzů, výše sociálních dávek v porovnání s minimální mzdou (Buchtová, 2002, s. 59, Popovová, 2009, s. 9).

Připojení České republiky do Evropské unie, ke kterému došlo v roce 2004, podpořilo rostoucí trend pracovní migrace. Rostoucí trend pracovní migrace můžeme pozorovat u všech komunit, které působí na českém pracovním trhu. Období hospodářského růstu, kdy dochází také k růstu volných pracovních míst, se značí především vysokou mírou růstu u zaměstnanosti cizinců a naopak. Na počtu cizinců na českém trhu práce má zajisté podíl hospodářská krize, neboť potvrdila předpoklad, že zahraniční pracovníci jsou nejcitlivější složkou pracovní síly, která může ihned reagovat na určité ekonomické změny (Popovová, 2009, s. 16-17).

2.1 Typy trhu práce

Primární a sekundární

Primární trh se vyznačuje lepšími pracovními příležitostmi, nabízí pracovní jistotu, kariérový růst a také lepší pracovní i mzdové podmínky. Sekundární trh se vyznačuje pracovními místy s nižší sociální prestiží a mzdovým ohodnocením. Jestliže lidé pracují na tomto trhu, pak se častěji setkávají s rizikem kratší či delší nezaměstnanosti. Zaměstnání na sekundárním trhu častěji nacházejí mladí lidé, nekvalifikovaní, lidé se zdravotním postižením či lidé etnických menšin.

Formální a neformální trh práce

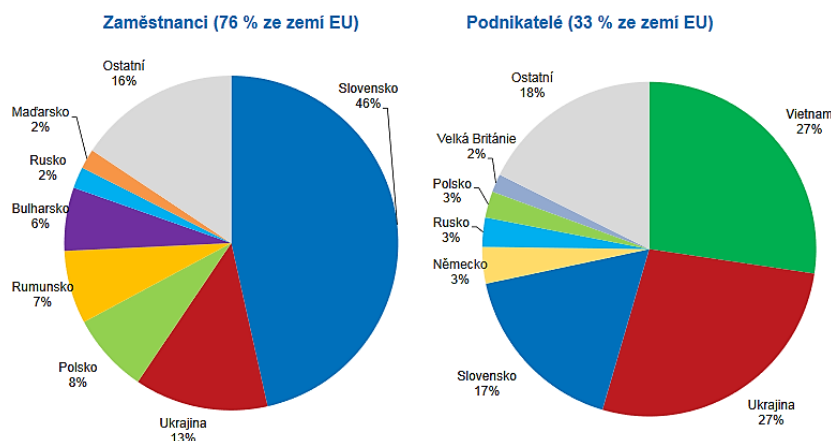
Na formálním trhu práce se nacházejí pracovní místa, která kontrolují a regulují státní instituce. Neformální trh naopak stojí mimo kontrolu státu a často je nazýván šedou či černou ekonomikou. Sociální postavení nám zajišťuje formální trh, větší výdělků pak neformální trh.

Externí a interní trh práce

Externí trh znamená otevřený trh, kde si jednotlivé firmy konkurují. Interní trh je vnitřním trhem určité firmy. Díky tomu můžeme sledovat strategie mobility pracovní síly (Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009 s. 24).

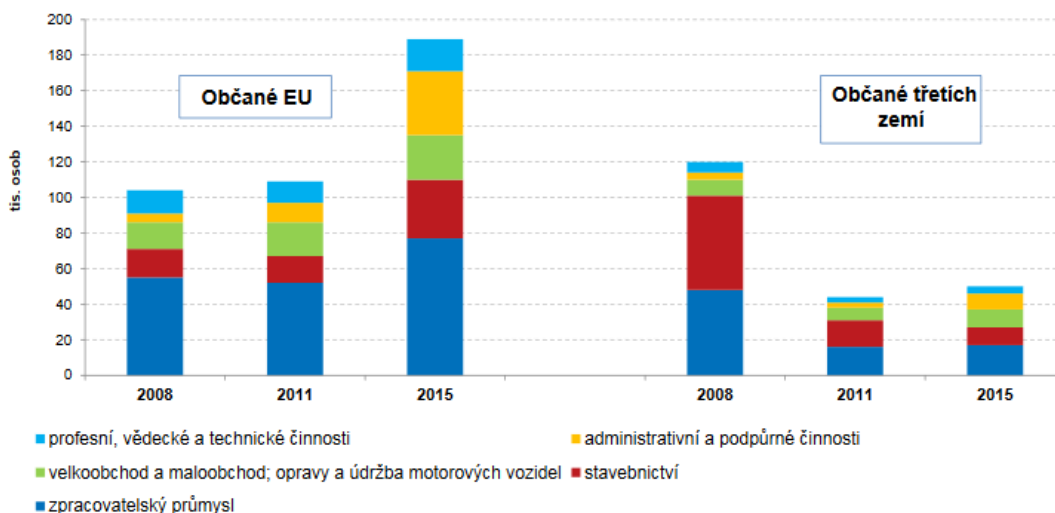
2.2 Vybrané statistické údaje na trhu práce

V České republice pobývalo v roce 2015 až 464,7 tisíce cizinců a jejich počet stále narůstá. Nejvíce cizinců přichází ze zemí EU a většina zde pracuje. Nejvyšší zastoupení u nás mají Ukrajinci. V roce 2015 jsme jich v České republice evidovali až 105,6 tisíce. Slováků jsme evidovali 101,6 tisíce. Třetím nejvíce u nás zastoupeným státem byl Vietnam a počet občanů této asijské země, kteří v České republice pobývali, činil 56,9 tisíce. Tyto tři nejpočetnější státy spolu s občany Ruska, Polska a Německa tvořili 75 % cizinecké populace v České republice. Celkový počet cizinců u nás zvýšili především občané z unijních států. Pokles počtu cizinců ze třetích zemí, který zaznamenáváme od roku 2009 a to z důvodu finanční krize, se v roce 2015 zastavil. Velká část cizinců, kteří v Česku pobývají, patří mezi ekonomicky aktivní. V roce 2015 u nás pracovalo 407 tisíc cizinců, což je nejvíce v historii České republiky. Můžeme říci, že pracovní migrace je jistě dominantní. Pracujících cizinců u nás výrazně přibývá nejen ze zemí EU, ale v současnosti i ze zemí mimo Unii (Český statistický úřad – Migrace do Česka je převážně pracovní, 2017).

Graf 3 - Počty zaměstnaných a podnikajících cizinců dle zemí původu (2015).
(zdroj: Český statistický úřad – Kolik u nás pracuje cizinců)

V 1. pololetí roku 2016 se počet ekonomicky aktivních osob (souhrn zaměstnaných a nezaměstnaných) zvýšil. Především došlo k nárůstu ekonomicky aktivních žen. Na trhu práce se projevil pozitivní vývoj ekonomiky a to díky vzrůstu zaměstnaných. Počet ekonomicky neaktivních se snížil. Ve všech sférách národního hospodářství průměrný počet zaměstnaných v 1. pololetí 2016 dosáhl nejvyšší hodnoty od roku 1993. I nadále pokračoval nárůst počtu zaměstnanců, což je nejpočetnější skupina zaměstnaných. Po roce 2009 došlo k výraznému úbytku zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU a to především ve stavebnictví a zpracovatelském průmyslu. Tyto poté nahradili pracovníci z členských zemí (Ministerstvo práce a sociálních věcí - politika zaměstnanosti, 2016; Český statistický úřad – Kolik u nás pracuje cizinců, 2017).

Graf 4 - Počty cizinců evidovaných úřady práce dle vybraných odvětví.
(zdroj: Český statistický úřad – Kolik u nás pracuje cizinců)

2.3 Podmínky vstupu na trh práce

Státní politika na trhu práce se musí především zaměřit na lidi, kteří patří mezi dlouhodobě nezaměstnané, protože jejich problémy ve všech směrech narůstají. Často ztrácejí motivaci, jejich znalosti zastarávají a ztrácejí pracovní návyky. Do České republiky přichází velký počet cizinců, neboť vzhledem k příznivé ekonomické situaci v naší zemi a s dostatkem pracovních míst v dělnických profesích (o které naši občané nejeví zájem), mají právě cizinci možnost získat zaměstnání. Součástí aktivní politiky státu jsou proto poradenské služby poskytované úřadem práce, jako jsou:

- aktivní hledání volných míst,
- rekvalifikační kurzy,
- agentury práce,
- informační a poradenská střediska při úřadech práce
- Job club, JOB-TIP, DAT CZ.

Uchazeč o zaměstnání má právo na:

- zprostředkování zaměstnání a s tím související vyhledávání vhodného zaměstnání, poradenství a poskytování informací o pracovních příležitostech,
- podporu v nezaměstnanosti jestliže však splnění zákonem stanovené podmínky,
- zvýšenou péči při hledání zaměstnání,
- pracovní rehabilitaci, pokud se jedná o osobu se zdravotním postižením (Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009, s. 78; Ministerstvo práce a sociálních věcí – zaměstnanost, 2015; Popovová, 2009, s. 10).

2.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je nedílnou součástí trhu práce. Prožívání nezaměstnanosti je u každého jedince odlišné. U někoho může nezaměstnanost prostřednictvím finančních nedostatků přinést rodinnou krizi, u někoho může být nezaměstnanost spouštěčem osobních a psychických problémů, které někdy mohou skončit vážnými zdravotními problémy (Kuchař a Vaska, 2014, s. 19).

Nezaměstnanost není pouze ekonomickým problémem, ale je celkovým problémem. V životě každého člověka hraje práce a zaměstnání velmi důležitou roli. Vždyť samotný vstup do této ekonomické aktivity nebo odchod z ní patří mezi jednu z hlavních životních

událostí. Nezaměstnanost je závažným sociálně-ekonomickým jevem, který mimo úpadek společnosti přináší také úpadek jednotlivce či rodiny (Jurečka, 2010, s. 135, Kuchař a Vaska, 2014, s. 11).

Naše ekonomika se v budoucnu bez cizinců neobejde, neboť u nás dochází k úbytku ekonomicky aktivních obyvatel, a také Češi odcházejí za lepší pracovní nabídkou do zahraničí. Odhady do budoucna ukazují, že České republice bude za 25 let scházet 400 tisíc kvalifikovaných pracovníků. Tuto situaci pak může vyřešit právě imigrace (Popovová, 2009, s. 9).

Dosavadní výzkumy ukazují, že ekonomická imigrace pomáhá rozvoji ekonomiky, neboť se soustředí převážně do velkých průmyslových měst. Tato území se vyznačují nízkou nezaměstnaností a tím je vyvrácen argument o vytlačování domácích pracovníků (Drbohlav, 2003, s. 194).

2.4.1 Důsledky nezaměstnanosti

Ztráta zaměstnání se dotýká prožívání člověka, jelikož se přetrhnou sociální vazby vytvořené zaměstnaneckými vztahy v pracovní činnosti. Úpadkem sociální aktivity a vlivem změněných životních podmínek jsou po ztrátě zaměstnání ohroženy sociálně-psychické aspekty zdraví. Práce utužuje mezilidské kontakty, umožňuje lidem, aby se cítili užiteční.

Nezaměstnanost a hlavně tedy dlouhodobá nezaměstnanost se prolíná do mnoha oblastí, zvláště do psychické, somatické a sociální. Dalšími negativními projevy může být ztráta pocitu štěstí, životní nespokojenost, rozpad rodinných a partnerských vztahů, snížení sebeúcty, celkový stres, užívání návykových látek, sebevraždy a další společensky nežádoucí jevy.

Problémy, které nezaměstnanost přináší, můžeme rozdělit do těchto oblastí:

- psychologické
- sociální
- ekonomické
- kulturní (Kuchař a Vaska, 2014, s. 17-19; Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009, s. 136-137).

Sociální důsledky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost a sociální život člověka spolu úzce souvisí. Sociální důsledky, které má za příčinu nezaměstnanost postihují nejen samotného jedince, ale také jeho rodinu a jestliže je nezaměstnanost spojena s hospodářskou krizí, pak dopady postihují také celou společnost a její fungování. Nezaměstnaní lidé se postupem času uzavírají do sebe.

Dle Ďurd'ovičové můžeme rozdělit sociální důsledky nezaměstnanosti do následujících oblastí:

- následkem dlouhodobé ztráty zaměstnání je ztráta sociálního postavení v rámci rodiny a okolí,
- dále ztráta sociálních jistot, neboť je limitován výší podpory v nezaměstnanosti,
- a také ztrátou sebevědomí a objektivního posuzování vlastního postavení, jelikož potřebuje odvalu k nástupu do nového zaměstnání (Kuchař a Vaska, 2014, s. 19-20; Ďurd'ovičová in Kuchař a Vaska, 2014; Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009, s. 138).

V širším rozměru můžeme vymezit následující sociální důsledky nezaměstnanosti.

Ztráta sociálního statusu

Pod pojmem sociální status Giddens definuje sociální prestiž, kterou má určitá skupina v očích ostatních členů společnosti. Od dané skupiny se očekává, že její členové žijí a fungují určitým specifickým způsobem života, s kterým je sociální prestiž spojována. Sociální status může mít charakter pozitivních, ale také negativních výhod. V naší společnosti má role nezaměstnaného nízký společenský status a malé výhody, neboť u nás převažuje vysoká hodnota práce (Giddens in Kuchař a Vaska, 2014; Kuchař a Vaska, 2014, s. 20-21).

Dalším sociálním problémem jsou přetrvávající rozdíly v zaměstnanosti u mužů a žen. V České republice je zaměstnanost žen vysoká, ale ve srovnání s mnoha dalšími zeměmi, u nás pracují často v méně zatěžujících zaměstnáních. Ženy ve srovnání s muži pracují málokdy v manažerských funkcích, také jejich mzda je nižší, avšak jsou mnohem více zatíženy rodinnými povinnostmi než muži (Soušková, 2008, s. 13).

Snížení životní úrovně

S nezaměstnaností také klesá životní úroveň. Každý jedinec má určitou životní úroveň a standard, který může sám ovlivňovat, rozvíjet, ale také snižovat. Životní úroveň však neovlivňuje pouze jedinec, ale také úroveň společnosti, postavení ve společnosti, sociální

okolí, ekonomická situace a mnoho dalších faktorů. Tím, že člověk ztratí zaměstnání, ztrácí také určitou společenskou pozici. Lidé s nárokem na podporu z úřadu práce, nijak zvlášť nevnímají změnu svých nízkých příjmů. Z důvodu nedostatku finančních prostředků, jsou nezaměstnaní nuceni šetřit. V konzumní společnosti nezaměstnané stresuje jejich finanční situace a komplikace, které z toho plynou, např. návštěvy hypermarketů, zábavných center atd. V každé společnosti vnímáme chudobu, neboť ve společnosti porovnáváme. Za chudého se může považovat kdokoli, kdo se domnívá nebo ví o někom, kdo je bohatší.

K dalším rizikům spojeným s nezaměstnaností patří mimo řadu sociálně-patologických jevů, jako jsou závislost na alkoholu, omamných látkách, také sociální selhání, kriminalita, sklon k násilí, chudoba, aj. (Kuchař a Vaska, 2014 s. 23; Václavíková, Kolibová a Kubíčková, 2009, s. 138-139).

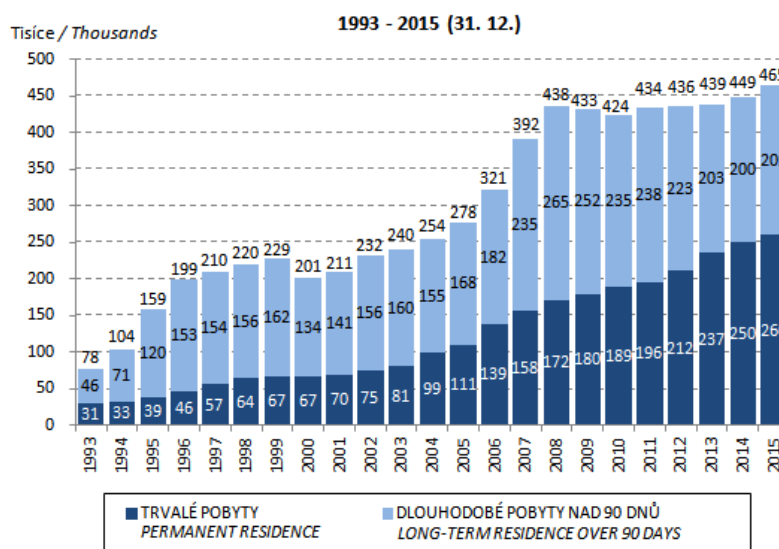
3 MOŽNOSTI ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Nejdůležitější právní úpravou zaměstnávání cizinců je zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Uvedený zákon upravuje hlavně podmínky vstupu cizinců na český trh práce, povinnosti zaměstnavatelů v případech zaměstnávání cizinců a sankční opatření v případech nelegálního zaměstnávání cizinců (Čížinský, 2012, s. 212).

3.1 Zákon o pobytu cizinců

Nejdůležitějším zákonem v této oblasti je zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky. O pobytových právech a povinnostech cizinců je rozhodováno dle správního řádu, který je vedle cizineckého zákona také důležitým zákonem pro cizince. Rozhodujícím správním orgánem ve věcech pobytových je Ministerstvo vnitra, které především spravuje agendu týkající se cizinců s povoleným dlouhodobým a trvalým pobytem. Ministerstvo vnitra zejména rozhoduje o:

- většině povolení k pobytu (především o trvalém pobytu, dlouhodobém pobytu včetně dlouhodobých víz, pobytu občanů EU a jejich rodin) dále o prodlužování průkazů k povolení pobytu;
- zrušení všech výše uvedených povolení a jejich průkazů;
- přestupcích nebo také o cestovních dokladech pro cizince, dále přijímá oznámení o změnách těchto cizinců, další stanovené úkoly jako např. provozuje Zařízení pro zajištění cizinců (Čížinský, 2012, s. 154-155).

Graf 5 - Vývoj počtu cizinců v ČR dle typu pobytu za období od roku 1993 do konce roku 2015.

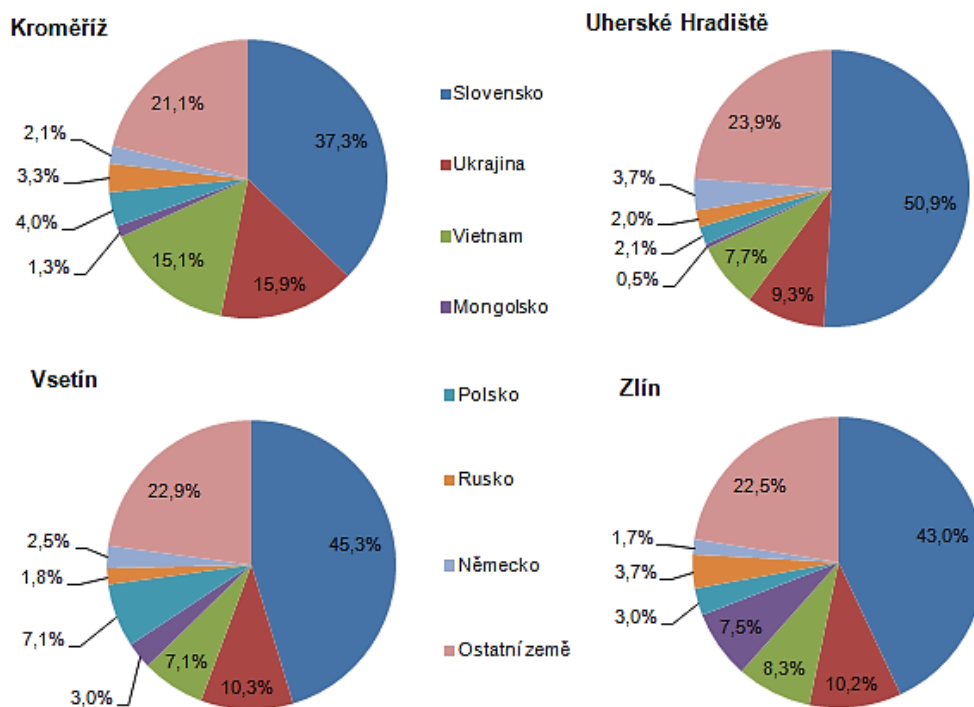
(zdroj: Český statistický úřad – Počet cizinců)

3.2 Počty cizinců ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji evidujeme jeden z nejnižších počtů cizinců žijících v České republice. Pobývá zde přibližně 8,9 tis. cizinců, tzn. necelá 2 % z celkového počtu cizinců žijících v České republice. Dle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších úprav, řadíme mezi legálně pobývajících cizince jak občany z třetích zemí, tak i občany EU, kteří získali v České republice povolení k trvalému pobytu, občany třetích zemí s dlouhodobými vízy nebo dlouhodobým pobytem, ale také i občany EU a jejich rodinné příslušníky s registrovaným přechodným pobytem.

Z předběžných údajů Ředitelství služby cizinecké policie vyplývá, že na území kraje žilo ke konci loňského roku 8 873 cizinců, což je o 335 osob více než v roce 2015. Většina cizinců (58,4 %) pobývá na území ČR na základě uděleného povolení k trvalému pobytu.

Nejvyšší podíl cizinců na obyvatelstvu ve Zlínském kraji je přímo v okrese Zlín, a to 1,9 %. Co se týká jednotlivých okresů Zlínského kraje, za Zlínem se řadí okres Uherské Hradiště s podílem 1,7 %. V okresech Vsetín a Kroměříž zaznamenáváme přibližně stejné zastoupení, a to 1,2 % respektive 1,1 % (Český statistický úřad – Počet cizinců v kraji roste, 2017).

Graf 6 - Procentuální vyjádření počtu cizinců dle státního občanství v okresech Zlínského kraje (k 31. 12. 2015).
(zdroj: Český statistický úřad – Počet cizinců v kraji roste)

3.3 Vstup cizinců na český trh práce

V této podkapitole se budeme zabývat podmínkami zaměstnávání a výkonu práce cizinců.

3.3.1 Zaměstnávání cizinců tuzemským zaměstnavatelem

Pracovněprávní vztahy mezi cizincem a zaměstnavatelem vychází ze zákoníku práce a také z předpisů souvisejících obdobně, jak je tomu i u českých zaměstnanců. V některých případech zákoník práce umožňuje pracovněprávní vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem upravit rozdílně, a to dle právních předpisů o mezinárodním právu soukromém. Podmínky pro zaměstnávání cizinců jsou stanoveny také zákonem o zaměstnanosti, dle kterého cizinci mohou být zaměstnáni na území ČR za předpokladu, že obdrželi povolení k zaměstnání, pokud jsou tato povolení dle zákona o zaměstnanosti nutná, a povolení k pobytu, nebo obdrželi zaměstnaneckou kartu či modrou kartu (Ministerstvo práce a sociálních věcí - vstup cizinců na trh práce v ČR, 2014).

3.3.2 Výkon práce cizinci vysílanými na území ČR zahraničním zaměstnavatelem

Cizinci mohou být vysláni na území ČR za účelem plnění smlouvy uzavřené s tuzemskou právnickou nebo fyzickou osobou - pracovněprávní vztahy mezi zahraničním zaměstnavatelem a cizincem, který je k výkonu práce vysílán, se řídí většinou právem země, ve které má zahraniční zaměstnavatel své sídlo. Výkon práce však může být zahájen, jestliže cizinec obdržel povolení k zaměstnání a povolení k pobytu (jedná se o zaměstnaneckou kartu ve smyslu § 42g odst. 3 pobytového zákona, která slouží pouze jako povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR). (Ministerstvo práce a sociálních věcí - vstup cizinců na trh práce v ČR, 2014).

3.3.3 Cizinci s živnostenským oprávněním

Tato oblast se řídí zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kdy mohou na území České republiky podnikat i cizinci, pokud však splní náležitosti uložené daným zákonem a souvisejícími předpisy. Cizinci mohou provozovat podnikatelskou činnost dle živnostenského zákona jako fyzické osoby, ale mohou zakládat také právnické osoby (Český statistický úřad – Zaměstnanost cizinců, 2017).

3.4 Zaměstnávání občanů ze zemí EU

Z hlediska zákona o zaměstnanosti občané členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci nejsou považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané České republiky (ke státům EU patří Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovinsko, Slovensko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie). Totožné právní postavení jako občané České republiky nabývají také občané Norska, Lichtenštejnska a Islandu, patřící do EHP, také jejich rodinní příslušníci a dále občané Švýcarska a jejich rodinní příslušníci (Ministerstvo práce a sociálních věcí - vstup cizinců na trh práce v ČR, 2014).

Vstup občanů ze zemí EU na český trh práce

Pro účely zaměstnání na území ČR občané EU/EHS a Švýcarska nebo jejich rodinní příslušníci nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu nebo modrou kartu. Pro rodinné příslušníky občanů Evropské unie platí, že pokud sám není občanem Evropské unie, může vstoupit na trh práce bez povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty nebo modré karty, avšak jestliže obdrží od Ministerstva vnitra povolení k přechodnému pobytu formou pobytové karty rodinného příslušníka Evropské unie, nebo se prokáže dokladem (záznam v cestovním dokladu, potvrzení) o podání žádosti o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie na území ČR (Ministerstvo práce a sociálních věcí - vstup cizinců na trh práce v ČR, 2014).

Povinnosti zaměstnavatelů

Zaměstnavatel, který uzavřel smlouvu se zahraničním zaměstnavatelem, na základě které jsou občané EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci vysláni k plnění úkolů uložených ve smlouvě, musí nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce písemně informovat o této skutečnosti krajskou pobočku ÚP příslušnou podle místa výkonu práce. Při ukončení zaměstnání je zaměstnavatel opět povinen tuto skutečnost oznámit příslušnému krajskému ÚP nejpozději však do 10 kalendářních dnů od skončení zaměstnání nebo vyslání (Ministerstvo práce a sociálních věcí – zaměstnávání občanů EU, 2013).

3.5 Zaměstnávání občanů mimo EU

S některými státy mimo EU uzavřela Česká republika tzv. mezinárodní smlouvy, mezi tyto země patří např. Nový Zéland, Kanada, Korejská republika, Stát Izrael, Chilská republika. Jedná se o specifické dohody, které mohou být využívány jak občany ČR na území cizího státu, tak občany cizího státu na území ČR (Ministerstvo práce a sociálních věcí - vstup cizinců na trh práce v ČR, 2016).

3.5.1 Modrá karta

Modrá karta slouží jako povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci. Modrá karta slouží pro cizince, ze zemí, které nejsou členy Evropské unie a na které se ani nevztahuje některá z výjimek uvedených v § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Cizinec, který získal modrou kartu, je oprávněn:

- pobývat v České republice a
- pracovat na pracovním místě, pro které byla modrá karta vydána.

Získáním modré karty tak cizinec má povolení k pobytu i povolení k zaměstnání současně. Vydává se však pouze pracovníkům s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním, kteří mají pracovní smlouvu nejméně na dobu jednoho roku na zákonem stanovenou týdenní pracovní dobu a sjednanou hrubou měsíční nebo roční mzdu, jejíž výše odpovídá alespoň 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy v České republice vyhlášené sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí. Doba, po kterou modrá karta platí je na dobu výkonu zaměstnání stanovenou v pracovní smlouvě (prodloužena o 3 měsíce), nejdéle však na 2 roky. Občané ze zemí Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska a jejich rodinní příslušníci však nepotřebují pro práci v České republice ani povolení k zaměstnání, ani modrou kartu, ani zaměstnaneckou kartu (Ministerstvo práce a sociálních věcí – zahraniční zaměstnanost, 2014).

3.5.2 Zaměstnanecká karta

Zaměstnanecké karty nahradily dříve užívané zelené karty. Zaměstnanecká karta slouží jako povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání na území České republiky. Cizinec, který získal zaměstnaneckou kartu, je oprávněn:

- pobývat v České republice a

- pracovat na pracovním místě, pro které byla zaměstnanecká karta vydána.

Získání zaměstnanecké karty cizince opravňuje k pobytu i povolení k zaměstnání. Aby mohla být zaměstnanecká karta vydána je nutno doložit pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti nebo smlouvu o smlouvě budoucí, ve které se strany zavazují v daném termínu uzavřít pracovní smlouvu. Bez ohledu na rozsah práce měsíční mzda, plat nebo odměna cizince nesmí být menší než základní sazba měsíční minimální mzdy a týdenní pracovní doba bude činit nejméně 15 hodin. Doba, po kterou zaměstnanecké karty platí je na dobu výkonu zaměstnání danou v pracovní smlouvě, nejdéle však na 2 roky (Ministerstvo práce a sociálních věcí – zahraniční zaměstnanost, 2016).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V teoretické části jsme se zabývali migrací, historií migrace, integrací cizinců, legislativou v této oblasti a také samotnou problematikou zaměstnanosti cizinců v České republice. K tomu byla využita dostupná literatura a na základě jejího prostudování bude realizován následující výzkum.

Pozitivizmus je filozofickým základem kvantitativně orientovaných výzkumů. O tomto druhu výzkumu hovoří také F. N. Kerlinger, který uvádí: „*Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy*“ (Kerlinger in Chráska, 2007, s. 12).

Ve výzkumu řešíme jeden či více problémů. Jedná se však o řadu navzájem propojených a na sobě závislých kroků. Postup výzkumu bývá následující:

- stanovení problému,
- formulace hypotézy,
- testování (verifikace, ověřování) hypotézy,
- vyvození závěrů a jejich prezentace (Chráska, 2007, s. 12).

4.1 Výzkumné šetření

Vymezení výzkumného problému

Problematika migrace a zaměstnanosti cizinců je téma, o kterém se v současnosti hodně diskutuje, a setkáváme s různými názory ve společnosti. Původně stanovený cíl této práce jsme v rámci jejího tvoření změnili. Cíl práce tedy spočívá v nalezení odpovědi na otázku, jaký je názor občanů z okresu Uherské Hradiště, kteří pracují ve státním a soukromém sektoru, na zaměstnanost cizinců v České republice.

Charakteristika výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo prováděno **kvantitativní formou**, při které byla využita technika sběru dat pomocí dotazníku na dostupném vzorku.

Metodou výzkumu byl zvolen dotazník, který P. Gavora definuje jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“. Otázky, které jsou kladeny, se mohou vztahovat buď k jevům vnějším (názory obyvatel z okresu Uherského Hradiště) anebo

vnitřním (např. postoje, motivy aj.). Dotazník tvoří soustava předem připravených a formulovaných otázek, na které respondenti odpovídají písemně (Chrásková, 2007, s. 163).

V případě této bakalářské práce se jednalo o zpracování dotazníku, který byl určen následujícím respondentům:

- zaměstnancům ve státním sektoru,
- zaměstnancům v soukromém sektoru.

V dotazníku bylo použito 21 otázek, většinu tvořily uzavřené otázky, 1 otázka byla polootevřená a 3 otázky byly otevřené.

Výběr respondentů

K výběru respondentů bylo stanoveno následující kritérium:

- dotazník byl určen pouze **zaměstnaným respondentům** a to, jak ze státního sektoru, tak i ze soukromého sektoru. Tyto dva druhy zaměstnaneckých sektorů byly vybrány záměrně s očekáváním, že zaměstnanci ze státního sektoru by mohli mít kladnější postoj k zaměstnávání cizinců než zaměstnanci ze soukromého sektoru.

Pro samotný výzkum byly vybrány dva úřady a několik soukromých sektorů v okrese Uherské Hradiště. V prvním případě byl naplněn potřebný počet respondentů pro provedení výzkumu v rámci dvou úřadů, ve druhém případě bylo potřeba oslovit více respondentů ze soukromých sektorů.

4.2 Cíl výzkumného šetření a hypotézy

Výzkumný cíl

Cílem výzkumu je zjistit postoj občanů z okresu Uherské Hradiště k zaměstnávání cizinců v dané zemi.

Na základě výše uvedeného cíle byla formulována hlavní výzkumná otázka a k ní doplněny další hypotézy.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaký je názor občanů z okresu Uherské Hradiště na zaměstnanost cizinců v ČR?

Hypotézy:

- Budou mít lidé z vesnic odmítavější postoj k zaměstnávání cizinců než lidé z měst?

- Budou mít lidé s osobní zkušeností s cizinci pozitivnější postoj k jejich zaměstnávání než lidé, kteří osobní zkušenost nemají?
- Budou lidé v mladším produktivním věku méně skeptičtí k zaměstnanosti cizinců v ČR než lidé ve vyšším produktivním věku?
- Budou mít zaměstnanci ze státního sektoru kladnější postoj k zaměstnávání cizinců než zaměstnanci ze soukromého sektoru?

Každá výzkumná otázka v dotazníkovém šetření bude zpracována, jak písemně, tak i graficky a procentuálně. Závěrem bude šetření shrnuto do obecných přehledů a rovněž bude provedeno vyhodnocení hypotéz.

5 VLASTNÍ INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této části bakalářské práce se budeme zabývat vyhodnocením jednotlivých odpovědí v dotazníku. K položkám z dotazníku je uvedena slovní analýza zjištěných dat a pro lepší přehlednost jsou doplněny tabulkami s grafickým znázorněním.

Po naplnění potřebného počtu dotazníků, byly tyto dotazníky zkontrolovány z hlediska korektnosti. Mezi dotazníky respondentů z obou sektorů se nenacházel žádný nesprávně nebo neúplně vyplněný dotazník. Poté byly dotazníky rozříděny dle společných znaků a zaneseny a vyhodnoceny v aplikaci MS Excel.

5.1 Struktura respondentů

Mezi základní otázky položené respondentům patřily otázky na pohlaví, věkovou kategorii, nejvyšší dosažené vzdělání, bydliště a sektor, ve kterém pracují – státní a soukromý. Bylo zjištěno, že na vyplnění dotazníku se podílelo celkem 106 respondentů. V následujících tabulkách a grafech je znázorněna struktura respondentů pro lepší přehlednost.

Tabulka 6 - Struktura respondentů dle jednotlivých sektorů a věkové kategorie.

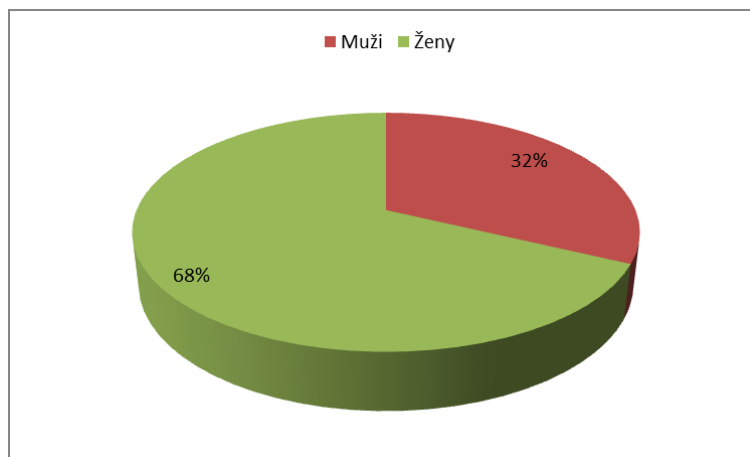
Věková kategorie	Státní sektor		Soukromý sektor	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
18-30	1	9	4	2
31-40	1	8	7	9
41-50	3	18	7	10
51-60	0	13	10	1
61 a více	0	0	1	2
Celkem	53		53	
Celkový počet respondentů				
106				

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 7 - Struktura respondentů dle pohlaví.

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Muži	34	32,08
Ženy	72	67,92
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

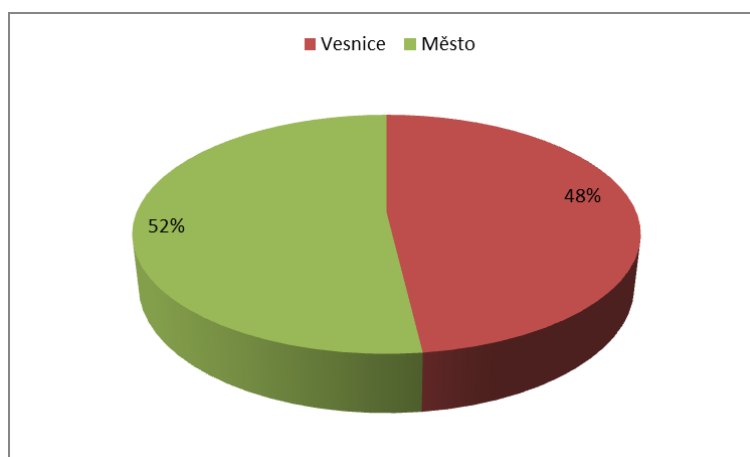
Graf 7 - Struktura respondentů dle pohlaví.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 8 - Struktura respondentů dle bydliště.

Bydliště	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Vesnice	51	48,11
Město	55	51,89
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

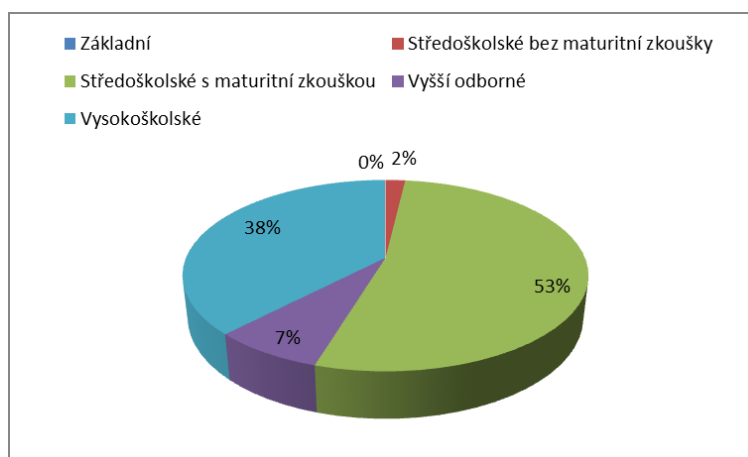
Graf 8 - Struktura respondentů dle bydliště.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 9 - Struktura respondentů dle sektorů a nejvyššího dosaženého vzdělání.

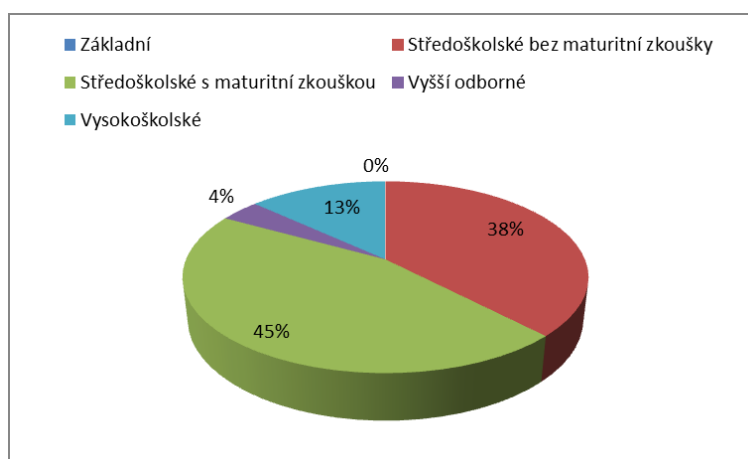
Vzdělání	Státní sektor		Soukromý sektor	
	Absolutní četnost	Relativní četnost v %	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Základní	0	0	0	0
Středoškolské bez maturitní zkoušky	1	1,87	20	37,74
Středoškolské s maturitní zkouškou	28	52,84	24	45,29
Vyšší odborné	4	7,55	2	3,77
Vysokoškolské	20	37,74	7	13,20
Celkem	53	100	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 9 - Nejvyšší dosažené vzdělání státních zaměstnanců.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 10 - Nejvyšší dosažené vzdělání zaměstnanců společností.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Zjišťujeme, že v konečném důsledku se na vyplnění dotazníků podílelo o 36% více žen než mužů. Nejvyšší počet respondentů z obou sektorů se nacházel ve věkové kategorii 41-50 let. O 4% více respondentů bydlí ve městě než na vesnici. Dále bylo zjištěno, že nejvyšší počet respondentů z obou sektorů dosáhl nejvyššího dosaženého vzdělání - středoškolského s maturitní zkouškou. Stejný počet respondentů byl naplněn u zaměstnanců ze státního i soukromého sektoru.

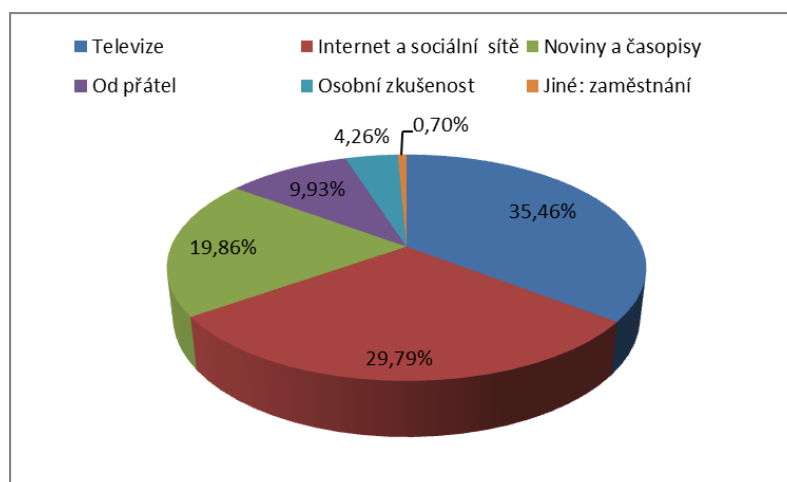
5.2 Informovanost o cizincích

Další otázkou položenou respondentům byla otázka týkající se informovanosti o cizincích, konkrétně z jakých sdělovacích prostředků informace získávají. Vzhledem k tomu, že respondenti mohli vybrat více možností nebo uvést „jinou možnost“, byla tato otázka následně zpracována čárkovací metodou do tabulky četností a poté vyhodnocena dle nejčastějších odpovědí.

Tabulka 10 - Informovanost o cizincích u státních zaměstnanců.

Druh sdělovacího prostředku	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Televize	50	35,46
Internet a sociální sítě	42	29,79
Noviny a časopisy	28	19,86
Od přátel	14	9,93
Osobní zkušenost	6	4,26
Jiné: zaměstnání	1	0,70
Celkem	141	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

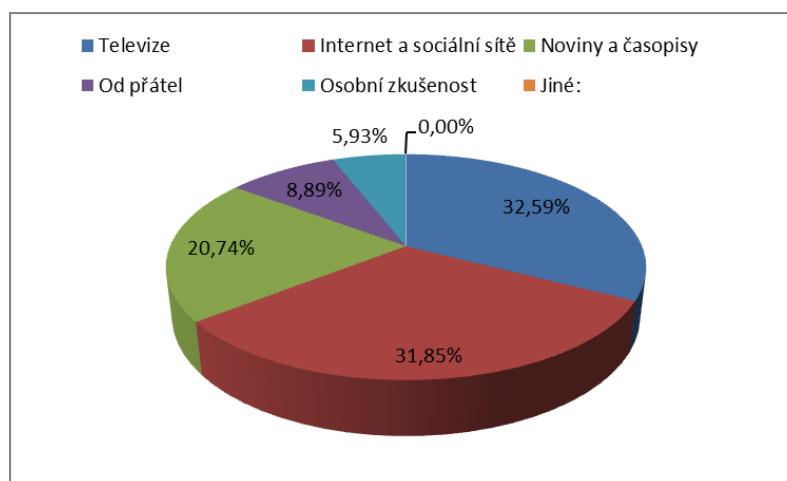
Graf 11 - Informovanost o cizincích u státních zaměstnanců.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 11 - Informovanost o cizincích u zaměstnanců společnosti.

Druh sdělovacího prostředku	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Televize	44	32,59
Internet a sociální síť	43	31,85
Noviny a časopisy	28	20,74
Od přátel	12	8,89
Osobní zkušenost	8	5,93
Jiné:	0	0
Celkem	135	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 12 - Informovanost o cizincích u zaměstnanců společnosti.

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Z odpovědí na otázku ohledně získávání informací o cizincích nebo obecně o migraci vyplynulo, že mezi dotazovanými zaměstnanci je nejčastějším sdělovacím prostředkem televize a následně internet a sociální síť. Mezi nejméně časté u obou zaměstnaneckých sektorů patří osobní zkušenost. Pouze jeden respondent, a to ze státního sektoru, uvedl jinou možnost, že informace o cizincích získává ze zaměstnání.

5.3 Názor respondentů na osobní a pracovní zkušenosti s cizinci

V dalších otázkách dotazníku byli respondenti dotazováni, zda měli osobní zkušenost s cizinci, zda by měla Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru, dále jestli mají ve svém zaměstnání kolegu cizince, zda se obávají, že by cizinec mohl ohrozit

jejich pracovní pozici a pokud by měli obavy ze zaměstnávání cizinců, měli možnost uvést konkrétní příklad.

Tabulka 12 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:

„Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	38	71,70
Ne	15	28,30
Celkem	53	100

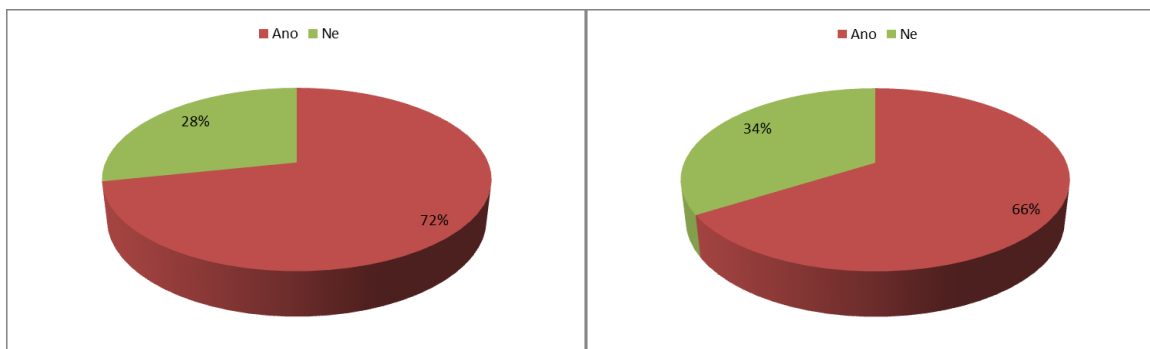
(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 13 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:

„Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	35	66,04
Ne	18	33,96
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 13 - Odpověď státních zaměstnanců

na otázku:

„Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 14 - Odpověď zaměstnanců společ-

ností na otázku:

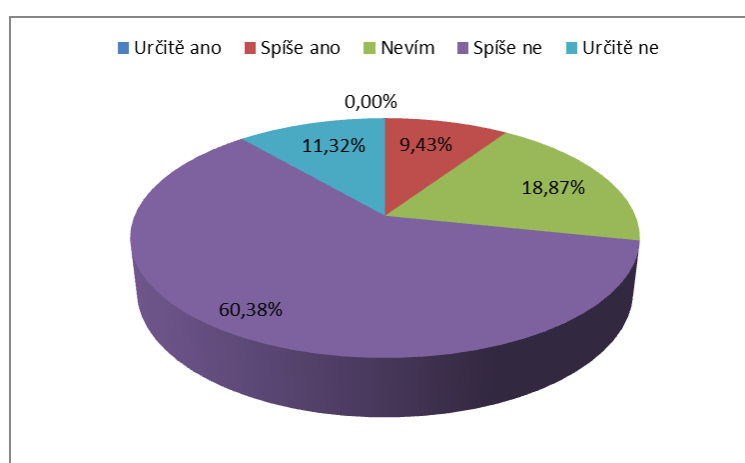
„Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 14 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	5	9,43
Nevím	10	18,87
Spíše ne	32	60,38
Určitě ne	6	11,32
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

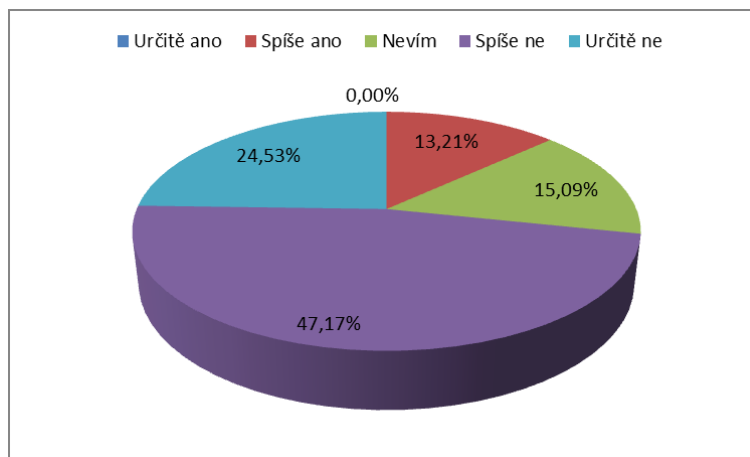
Graf 15 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 15 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	7	13,21
Nevím	8	15,09
Spíše ne	25	47,17
Určitě ne	13	24,53
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

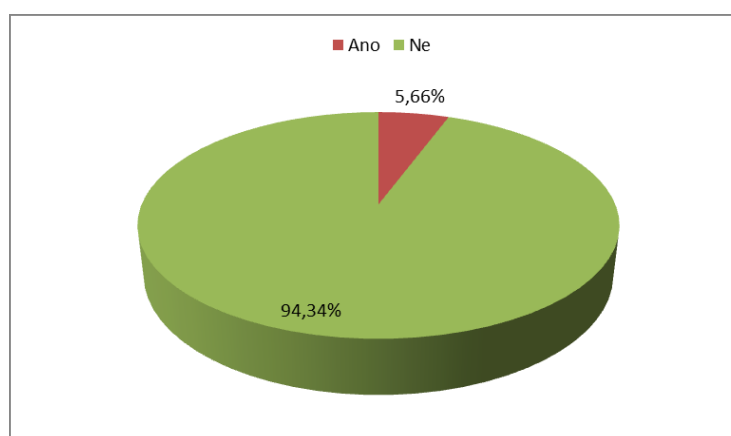

Graf 16 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“
(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 16 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:
„Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	3	5,66
Ne	50	94,34
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

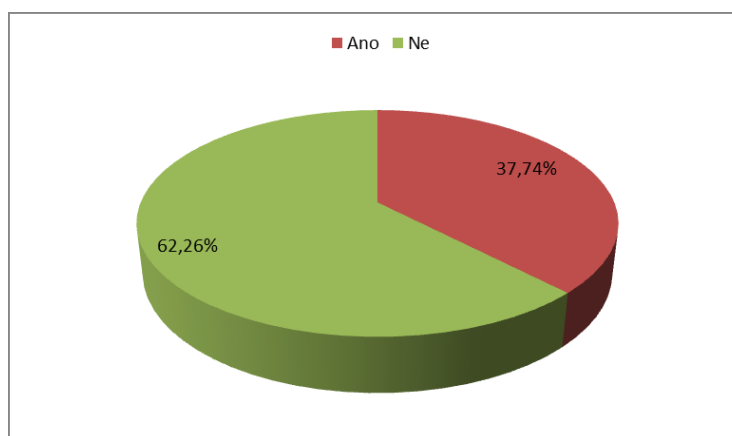

Graf 17 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:
„Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“
(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 17 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:
„Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	20	37,74
Ne	33	62,26
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

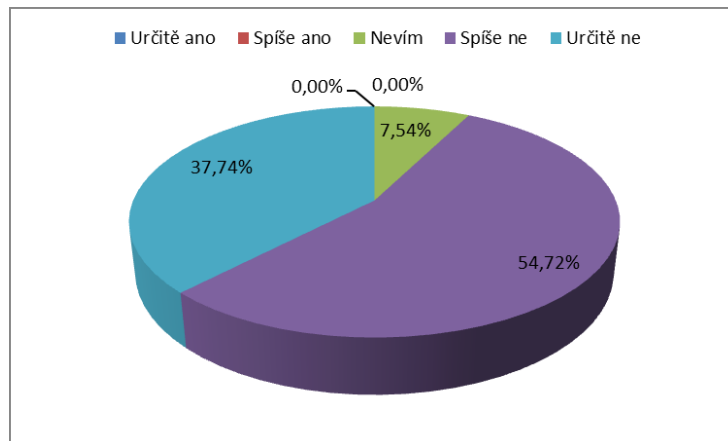
Graf 18 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:
„Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 18 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	0	0
Nevím	4	7,54
Spíše ne	29	54,72
Určitě ne	20	37,74
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

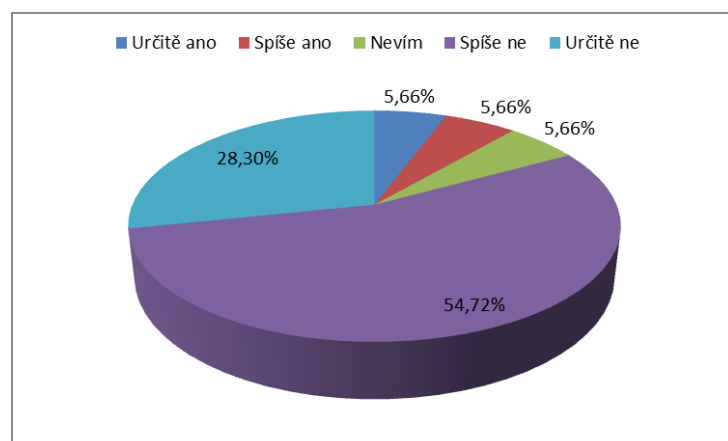
Graf 19 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 19 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	3	5,66
Spíše ano	3	5,66
Nevím	3	5,66
Spíše ne	29	54,72
Určitě ne	15	28,30
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 20 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: V odpovědích na otázku, zda respondenti měli někdy osobní zkušenost s cizinci, se ukázalo, že větší osobní zkušenosti s cizinci mají státní zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že otázka byla položena obecně, bylo možné otázku chápat více způsoby. V souvislosti s otázkou na názor, zda by měla Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru, se státní zaměstnanci a zaměstnanci ze soukromého sektoru shodli na možnosti spíše ne, přičemž zaměstnanci ze soukromého sektoru také častěji vybírali možnost určitě ne. Pouze 5,66% státních zaměstnanců má ve svém zaměstnání kolegu cizince, kdežto u zaměstnanců v soukromém sektoru je to 37,74%. Ukázalo se, že menší obavy z ohrožení pracovní pozice cizincem, mají státní zaměstnanci. Někteří respondenti využili možnosti uvést konkrétní příklad obav ze zaměstnávání cizinců. Objevily se pozitivní i negativní názory:

„Zahraniční pracovníci jsou ochotni pracovat za jakoukoli mzdu, mají mnoho přesčasů a nemají problém pracovat o víkendu.“

„Nevadí pracující cizinci, slušní a přizpůsobiví, ale vadí Ti, co se nechtějí přizpůsobit.“

„Zvýšení kriminality, strach z muslimů a jejich náboženství a zvyků.“

„Zabírání pracovních míst občanům České republiky.“

„Přicházejí nekvalitní pracovníci.“

„Nepreferuji cizince, kteří nepracují a pobírají dávky ÚP.“

5.4 Pohled respondentů na legální práci cizinců

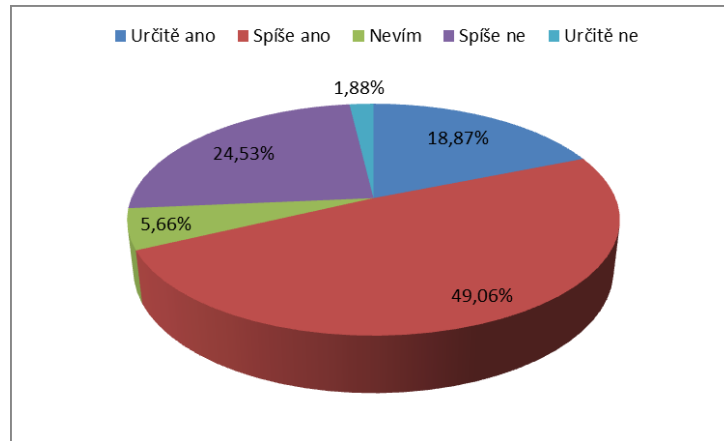
Jedna z nejdůležitějších otázek položených respondentům se týkala zjišťování, zda souhlasí s legální prací cizinců v České republice a také, jestli si myslí, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců.

Tabulka 20 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:

„Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	10	18,87
Spíše ano	26	49,06
Nevím	3	5,66
Spíše ne	13	24,53
Určitě ne	1	1,88
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

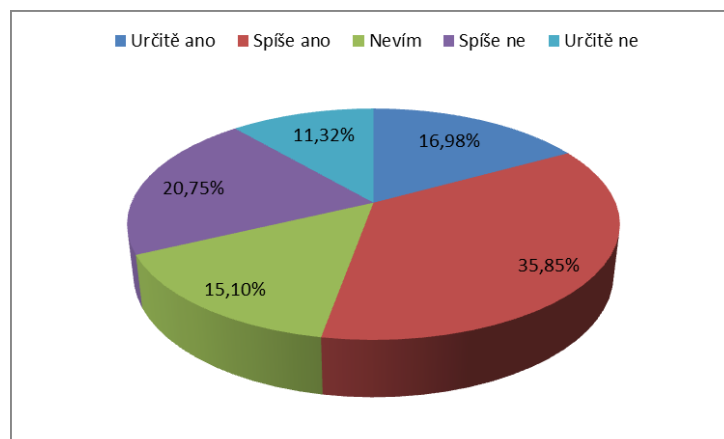
Graf 21 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:
„Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 21 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:
„Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	9	16,98
Spíše ano	19	35,85
Nevím	8	15,10
Spíše ne	11	20,75
Určitě ne	6	11,32
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

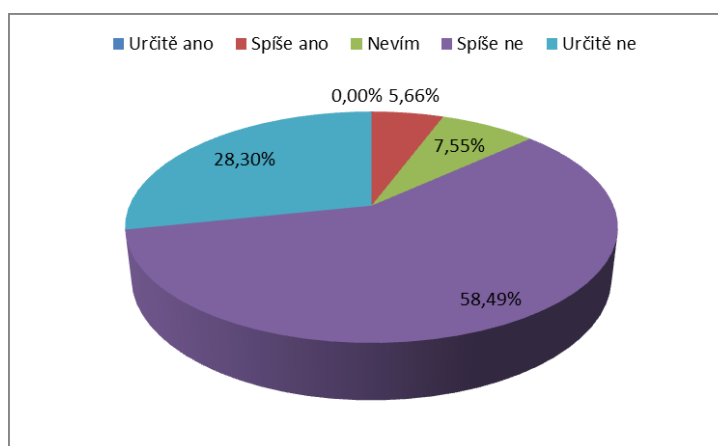
Graf 22 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:
„Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 22 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	3	5,66
Nevím	4	7,55
Spíše ne	31	58,49
Určitě ne	15	28,30
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

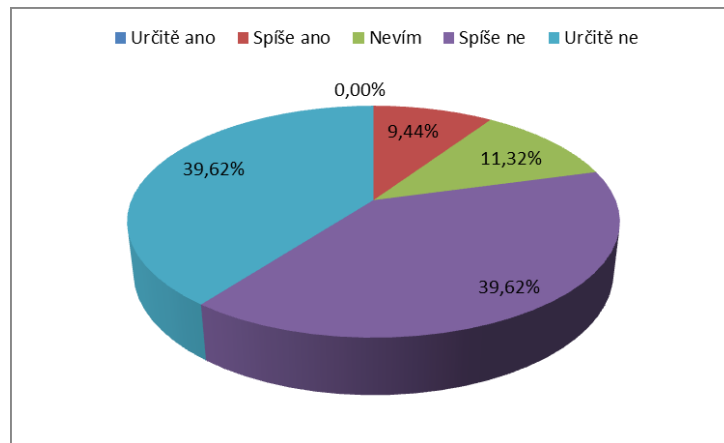
Graf 23 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 23 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	5	9,44
Nevím	6	11,32
Spíše ne	21	39,62
Určitě ne	21	39,62
Celkem	53	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 24 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Téměř polovina státních zaměstnanců spíše souhlasí s legální prací cizinců v České republice, u zaměstnanců ze soukromého sektoru jsme zjistili, že pouze 35% spíše souhlasí. U obou sektorů bylo dosaženo téměř stejného výsledku u odpovědi - určitě ano. Větší část zaměstnanců ze soukromého sektoru uvedla odpověď - určitě ne. V souvislosti s otázkou, zda si myslí, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců, bylo zjištěno, že většina respondentů z obou sektorů je názoru, že Česká republika není dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců.

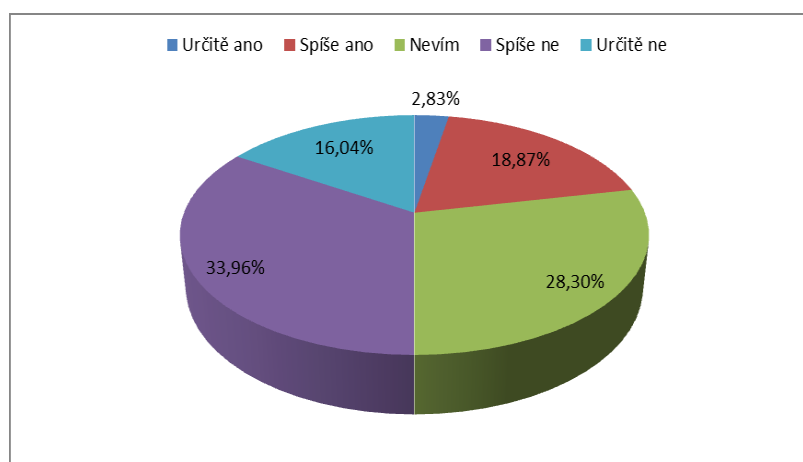
5.5 Ekonomická a profesní oblast zaměstnanosti cizinců

Následujícími položkami v dotazníku byly otázky týkající se toho, zda si respondenti myslí, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice, jestli je pro zaměstnavatele výhodnější zaměstnávat cizince, a zda by jim vadil cizinec v profesi dělníka nebo lékaře. Pro následující vyhodnocení nebudeme rozlišovat státní a soukromý sektor, uvedeme si obecný názor obyvatel okresu Uherské Hradiště.

Tabulka 24 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	3	2,83
Spíše ano	20	18,87
Nevím	30	28,30
Spíše ne	36	33,96
Určitě ne	17	16,04
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

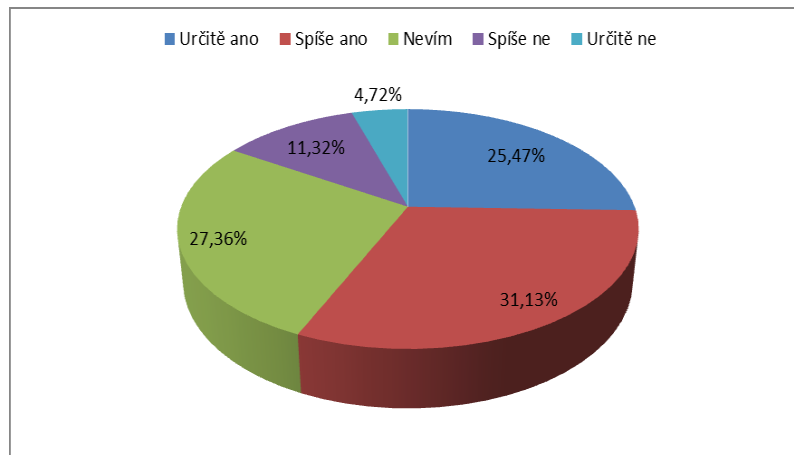
Graf 25 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 25 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	27	25,47
Spíše ano	33	31,13
Nevím	29	27,36
Spíše ne	12	11,32
Určitě ne	5	4,72
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 26 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince?“

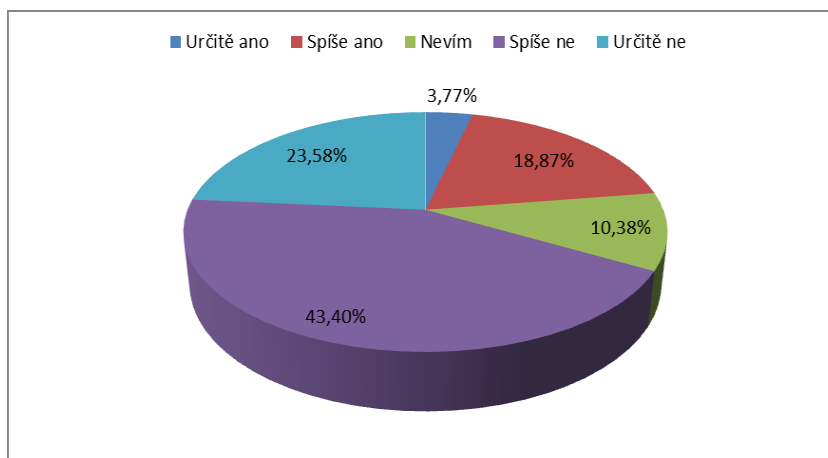
(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 26 - Odpověď respondentů na otázku:

„Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	4	3,77
Spíše ano	20	18,87
Nevím	11	10,38
Spíše ne	46	43,40
Určitě ne	25	23,58
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

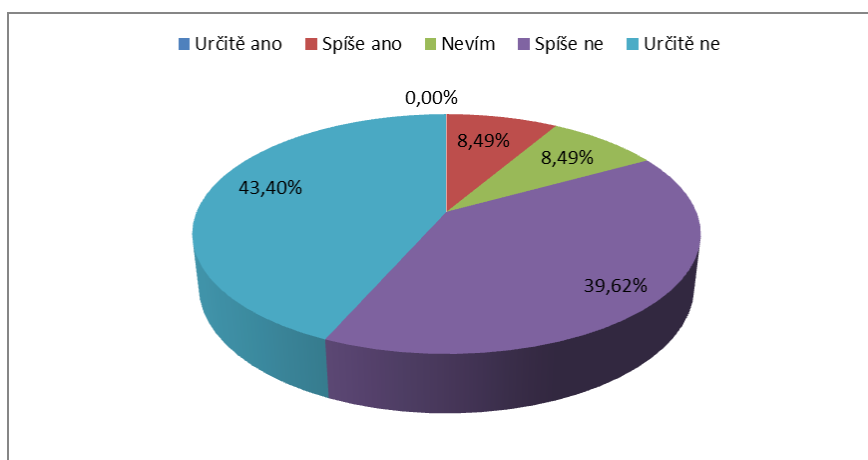
Graf 27 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Tabulka 27 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	0	0
Spíše ano	9	8,49
Nevím	9	8,49
Spíše ne	42	39,62
Určitě ne	46	43,40
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 28 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Ze získaných dat zjišťujeme, že informovanost veřejnosti o přínosu cizinců do ekonomické oblasti České republiky je následující: polovina respondentů se domnívá, že cizinci neprospívají ekonomické situaci a 30 respondentů zvolilo možnost „nevím“. Pouze 23 zaměstnanců vnímá pracující cizince jako přínosné pro ekonomickou oblast ČR. Více než polovina respondentů uvedla, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince. Tento výsledek může být ovlivněn tím, že cizinci často bývají označováni jako „levná pracovní síla“. Pouze 4 respondentům by vadil cizinec v profesi lékaře, kdežto v profesi dělníka, by cizinec nevadil žádnému z respondentů. 83% respondentů uvedlo, že v profesi dělníka jim cizinec spíše či určitě nevadí, zatímco v profesi lékaře to bylo jen 67%.

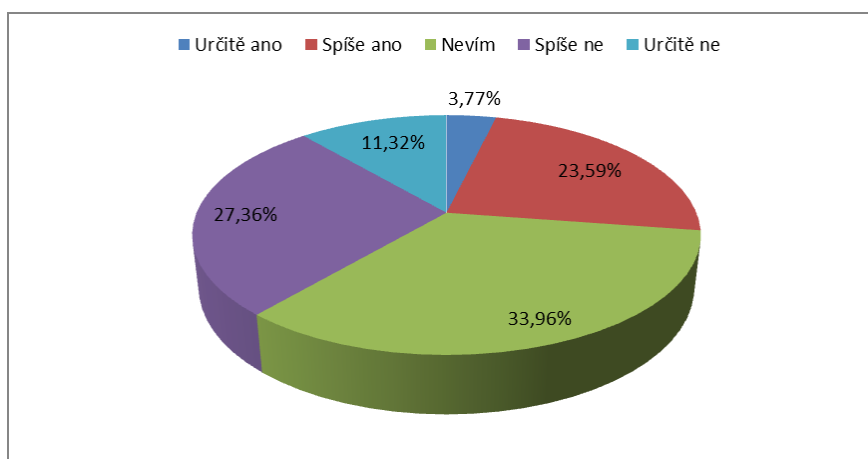
5.6 Odlišnosti zahraničních pracovníků

Předposlední položkou dotazníkového šetření byla otázka týkající se toho, zda si myslí, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník. Zde byl ponechán také prostor na vyjádření, v čem vnímají odlišnosti.

Tabulka 28 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	4	3,77
Spíše ano	25	23,59
Nevím	36	33,96
Spíše ne	29	27,36
Určitě ne	12	11,32
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 29 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Pouze 4 respondenti uvedli, že zahraniční pracovník se určitě chová stejně jako český pracovník. Větší počet respondentů se přiklonil k možnosti, že se chová spíše stejně. Odpovědi mohlo ovlivnit především to, že pouze 22% respondentů má ve svém zaměstnání kolegu cizince a díky tomu mají přímou zkušenost se zahraničním pracovníkem. V dotazníku se objevily kladné i záporné názory:

6 respondentů se shodlo na názoru: „Jiné zvyky, jiná kultura, jiná mentalita.“

Dále se objevily následující názory:

„Jiné hodnoty.“

„Jiná disciplína a vztah k práci.“

„Jazyková bariéra.“

„Nemusí pracovat kvalitně a efektivně.“

„Nemají zodpovědnost k práci.“

„Nižší pracovní nasazení.“

„Horší začlenění do kolektivu.“

„Každý národ je odlišný (Čech se chová jinak než Němec nebo Turek).“

„Zahraniční pracovník si bude práce vážit, bude pracovat delší dobu.“

„Pracovní morálka je jiná u různých národností. Tak, jak se pracuje v ČR, se nemusí pracovat v jiné zemi a naopak.“

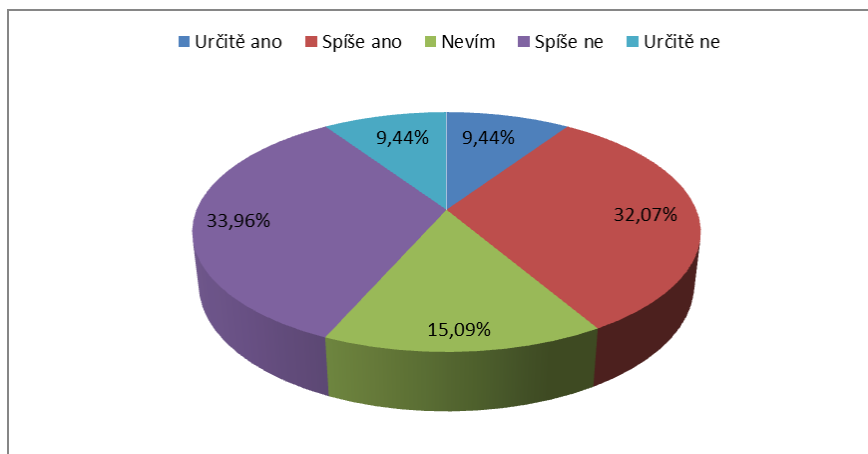
5.7 Komunikace s cizincem

Poslední položkou v dotazníku byla otázka týkající se obtížnosti komunikace s cizincem. Opět byl ponechán prostor pro uvedení vlastních postřehů, proč je obtížné komunikovat s cizincem.

Tabulka 29 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Určitě ano	10	9,44
Spíše ano	34	32,07
Nevím	16	15,09
Spíše ne	36	33,96
Určitě ne	10	9,44
Celkem	106	100

(zdroj: Vlastní výzkum)

Graf 30 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: V obtížnosti komunikace s cizincem bylo dosaženo téměř vyrovnaného stavu. Pro 42% respondentů je obtížné komunikovat s cizincem a pro 43% je naopak snadné komunikovat s cizincem. Odpovědi, mohly být ovlivněny věkovou kategorií respondentů, neboť 39% dotazovaných bylo ve věkovém rozmezí 18-40 let a 61% bylo v rozmezí 41 let a více. Dále odpovědi mohlo ovlivnit vzdělání respondentů. Nejvyšší počet zastoupení mělo středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou a to 49%, dále vysokoškolské vzdělání mělo 31% dotazovaných a nejméně bylo středoškolsky vzdělaných s výučním listem a to tvořilo pouze 20% respondentů.

K této otázce se v dotazníku vyskytly následující názory:

40% respondentů uvedlo jako nejčastější komunikační problém: „*Jazyková bariéra.*“

Dále se objevily následující názory:

„*Chování.*“

„*Kultura.*“

„*Se Slovenskými občany je komunikace snadná.*“

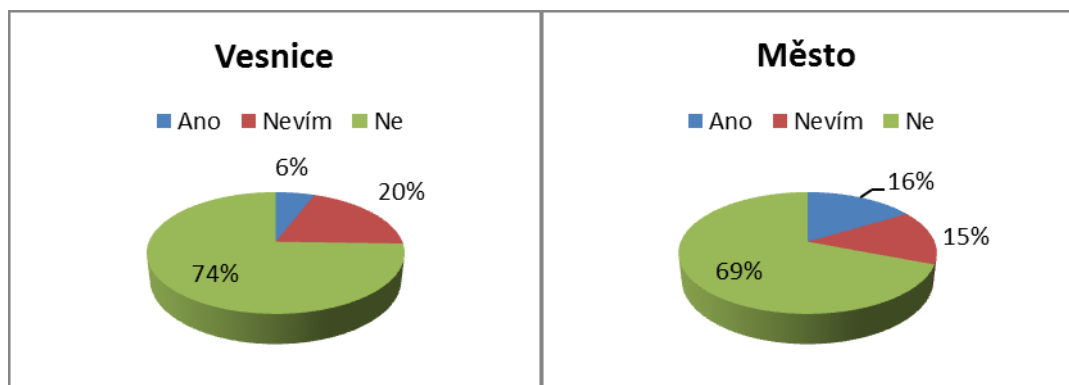
5.8 Vyhodnocení hypotéz

Slovo hypotéza pochází z řeckého *hypothesis* což znamená *domněnka*. Hypotézou rozumíme vědecký předpoklad, který musí splnit jisté metodologické požadavky. Hypotézu můžeme definovat také jako domněnku, podle které existuje určitá pravděpodobnost, že se stane pravdivým řešením daného problému (Kutnohorská, 2009, s. 50).

Níže bude provedeno vyhodnocení stanovených hypotéz včetně slovního a grafického znázornění.

Vyhodnocení hypotézy č. 1: „Budou mít lidé z vesnic odmítavější postoj k zaměstnávání cizinců než lidé z měst?“

Pro vyhodnocení první hypotézy, byly využity otázky z dotazníku: 4., 8., 10., 12., 14., 16. a 17. Otázkou č. 4 jsme rozlišili dotazníky na dvě části, dle místa bydliště respondentů. Následující otázkou č. 8 bylo zkoumáno, zda by měla Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru.

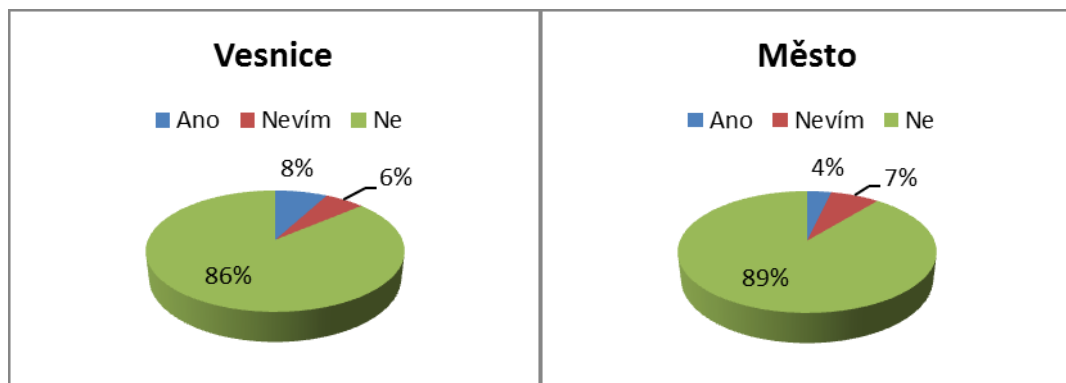

Graf 31 - Odpověď respondentů na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: U obyvatel vesnic byla u 74% veřejnosti odpověď záporná a pouze 6% veřejnosti odpovědělo kladně. U obyvatel města byla u 69% veřejnosti odpověď záporná a 16% veřejnosti odpovědělo kladně.

Otázkou č. 10 bylo zjišťováno, zda mají obavy, že by cizinec mohl ohrozit jejich pracovní pozici.

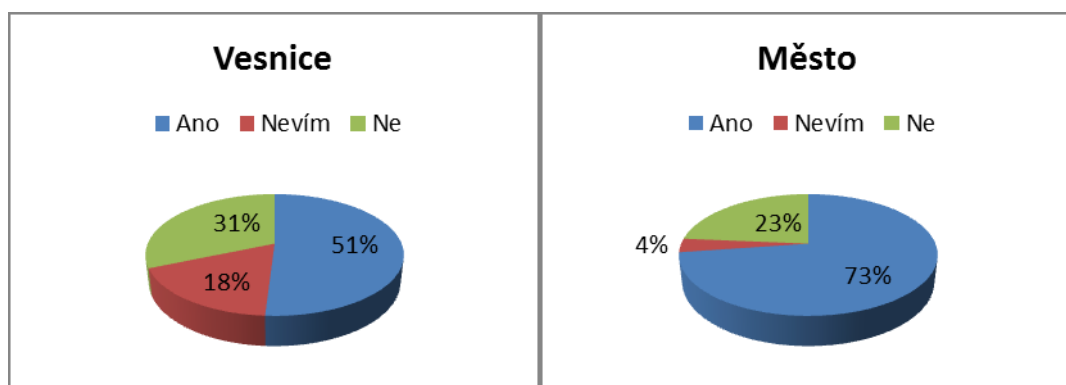

Graf 32 - Odpověď respondentů na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 8% obyvatel vesnic se obává o své pracovní místo, kdežto u obyvatel měst jsou to pouze 4% veřejnosti.

Otázkou č. 12 bylo zjišťováno, zda respondenti souhlasí s legální prací cizinců v České republice.

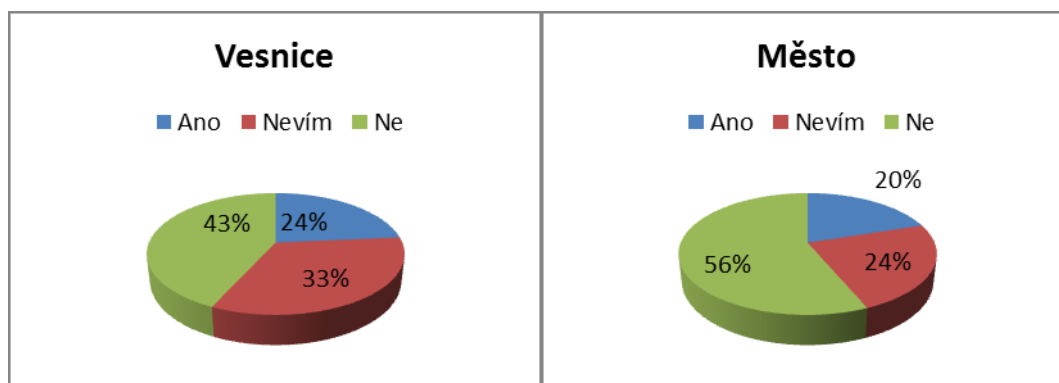

Graf 33 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Pouze 51% obyvatel vesnic odpovědělo kladně a 31% odpovědělo záporně. U obyvatel měst odpovědělo kladně celých 73% a záporně odpovědělo jen 23% obyvatel.

Otázkou č. 14 bylo zkoumáno, zda si respondenti myslí, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice.

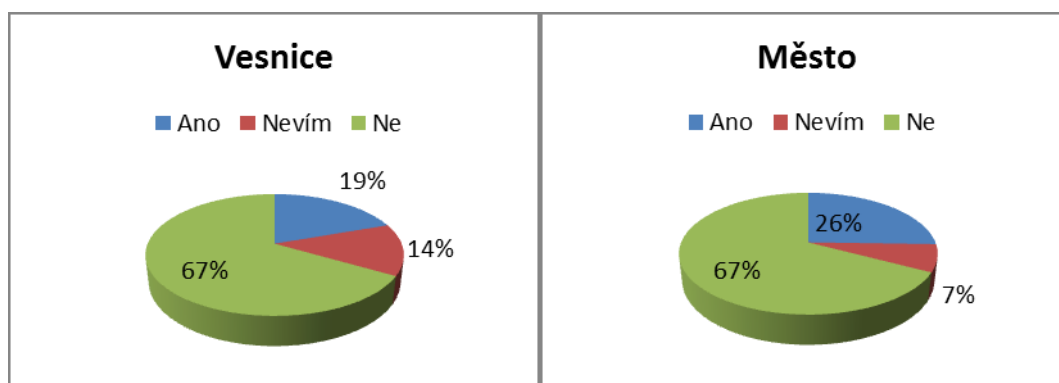

Graf 34 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 24% obyvatel vesnic odpovědělo kladně a 43% odpovědělo záporně, 33% obyvatel uvedlo, že neví. U obyvatel měst odpovědělo kladně pouze 20%, což je o 4% méně, než u obyvatel vesnic. Záporně odpovědělo 56% obyvatel a 24% odpovědělo, že neví.

Otázkou č. 16 bylo zjišťováno, zda by respondentům vadil cizinec v profesi lékaře.

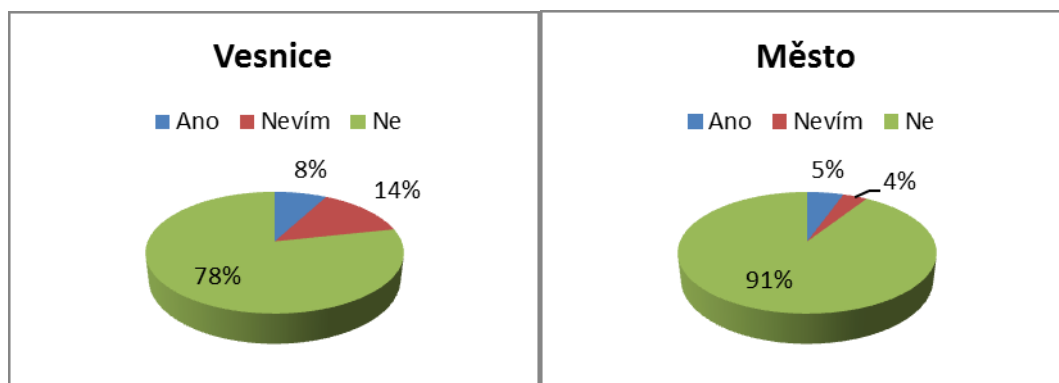

Graf 35 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: V obou případech bylo dosaženo stejného výsledku (67%) v případě, že by veřejnosti nevadil cizinec v profesi lékaře. 26% obyvatel měst by cizinec v profesi lékaře vadil, kdežto u obyvatel vesnic to bylo pouze 19%.

Otázkou č. 17 bylo zjišťováno, zda by respondentům vadil cizinec v profesi dělníka.

Graf 36 - Odpověď respondentů na otázku:

„Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“

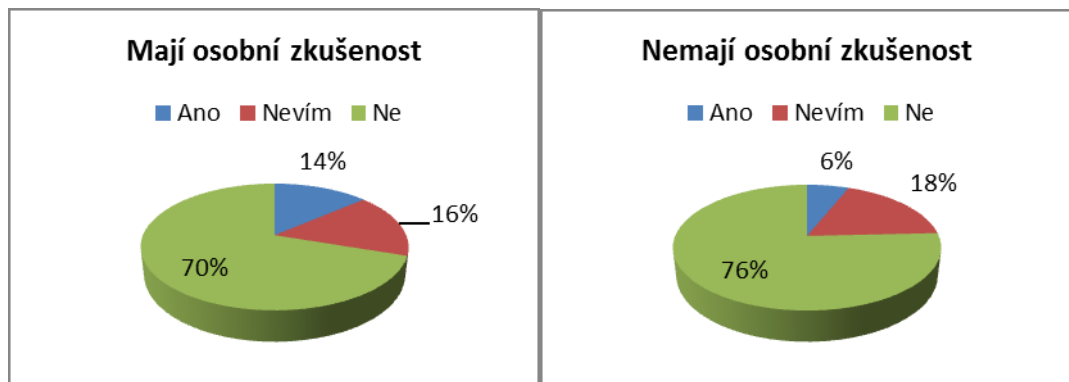
(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 78% obyvatel vesnic uvedlo, že by jim nevadil cizinec v profesi dělníka a 8% by vadil. 91% obyvatel měst by nevadil cizinec v profesi dělníka a pouze 5% by vadil.

Závěr: Na základě výsledků získaných pomocí dotazníkového šetření, můžeme potvrdit, že **první hypotéza** „Budou mít lidé z vesnic odmítavější postoj k zaměstnávání cizinců než lidé z měst?“ **se potvrdila.**

Vyhodnocení hypotézy č. 2: „Budou mít lidé s osobní zkušeností s cizinci pozitivnější postoj k jejich zaměstnávání než lidé, kteří osobní zkušenost nemají?“

Pro vyhodnocení druhé hypotézy, byly využity otázky z dotazníku: 7., 8., 10., 12., 14., 16., 17. a 20. Otázkou č. 7 jsme rozlišili dotazníky na dvě části. První kategorii tvořila veřejnost, která má osobní zkušenost s cizinci a druhou kategorii tvořili Ti, co osobní zkušenost nemají. Následující otázkou č. 8 bylo zkoumáno, zda by měla Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru.

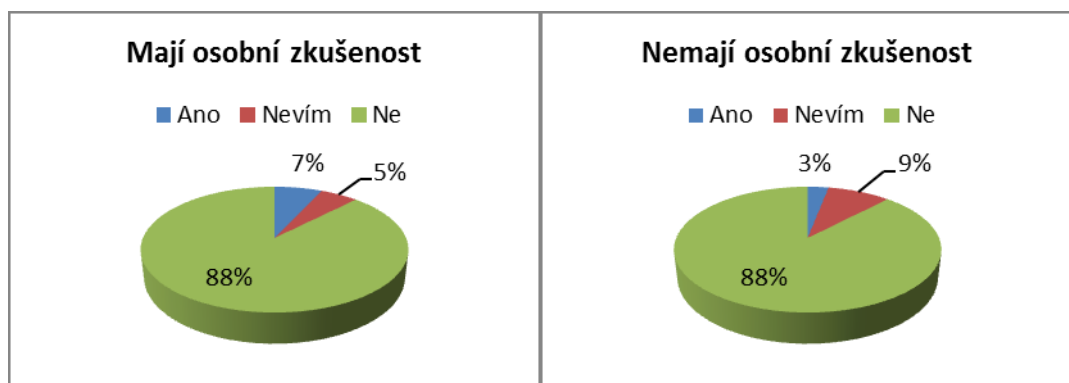

Graf 37 - Odpověď respondentů na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 14% respondentů, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, odpovědělo kladně. U těch co nemají osobní zkušenost s cizinci, odpovědělo kladně pouze 6%.

Otázkou č. 10 bylo zjišťováno, zda mají obavy, že by cizinec mohl ohrozit jejich pracovní pozici.

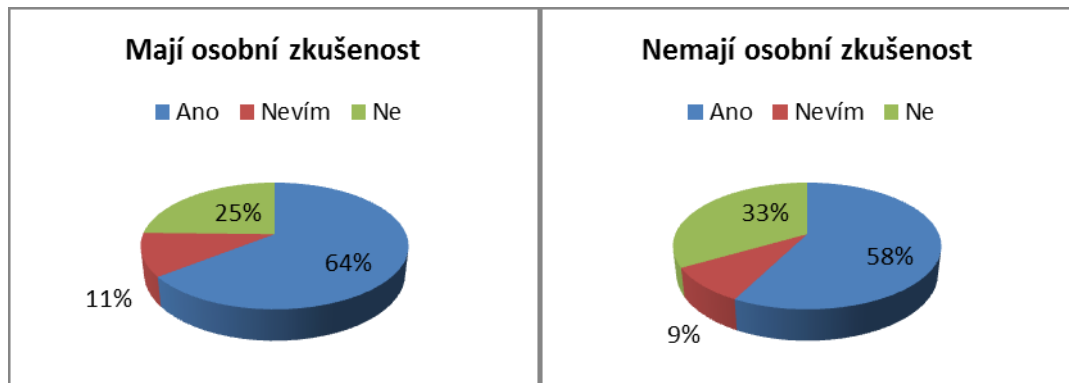

Graf 38 - Odpověď respondentů na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: V obou kategoriích bylo dosaženo stejného výsledku (88%) v případě, kdy obavy o své místo nemají. 7% respondentů, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, má obavu o své pracovní místo, kdežto Ti, co nemají osobní zkušenost s cizinci, se obávají mnohem méně (3%).

Otázkou č. 12 bylo zjišťováno, zda respondenti souhlasí s legální prací cizinců v České republice.

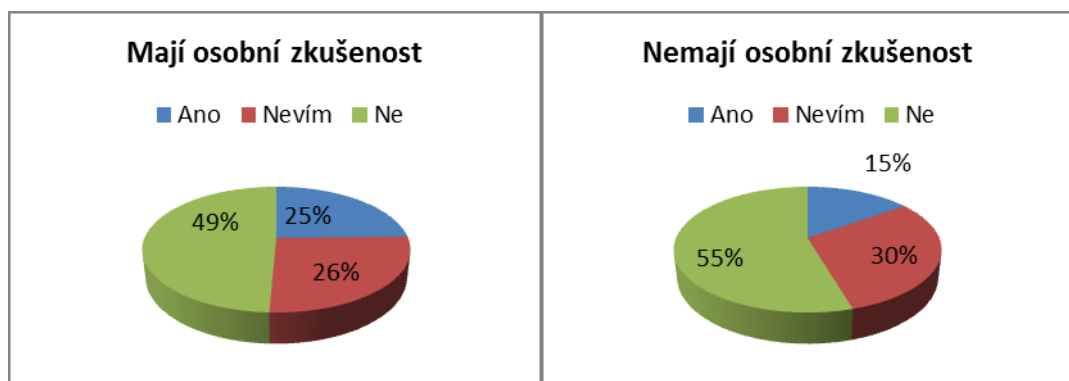

Graf 39 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 64% respondentů, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, odpovědělo kladně a v případě těch co nemají osobní zkušenost, odpovědělo kladně pouze 58% respondentů.

Otázkou č. 14 bylo zkoumáno, zda si respondenti myslí, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice.

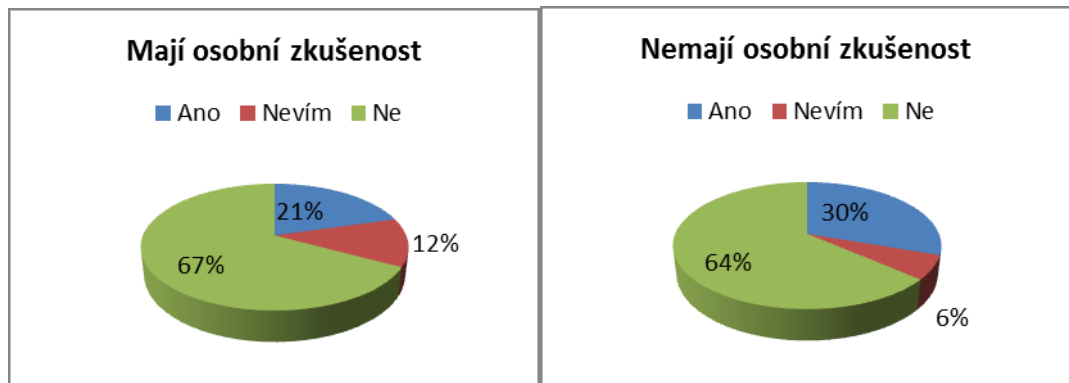

Graf 40 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 25% respondentů, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, odpovědělo kladně a 49% odpovědělo záporně. V druhé kategorii odpovědělo kladně jen 15% a záporně odpovědělo 55%.

Otázkou č. 16 bylo zjišťováno, zda by respondentům vadil cizinec v profesi lékaře.

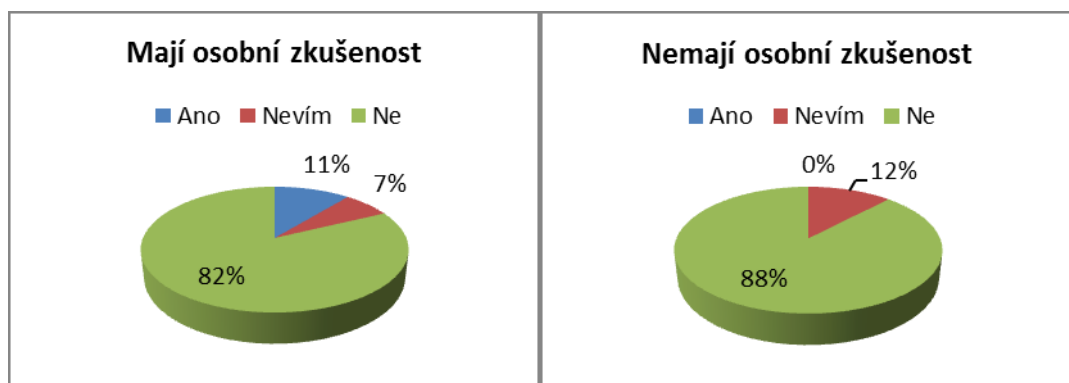

Graf 41 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Pouze 21% respondentům, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, by cizinec v profesi lékaře vadil. V druhé kategorii to bylo 30%.

Otázkou č. 17 bylo zjišťováno, zda by respondentům vadil cizinec v profesi dělníka.

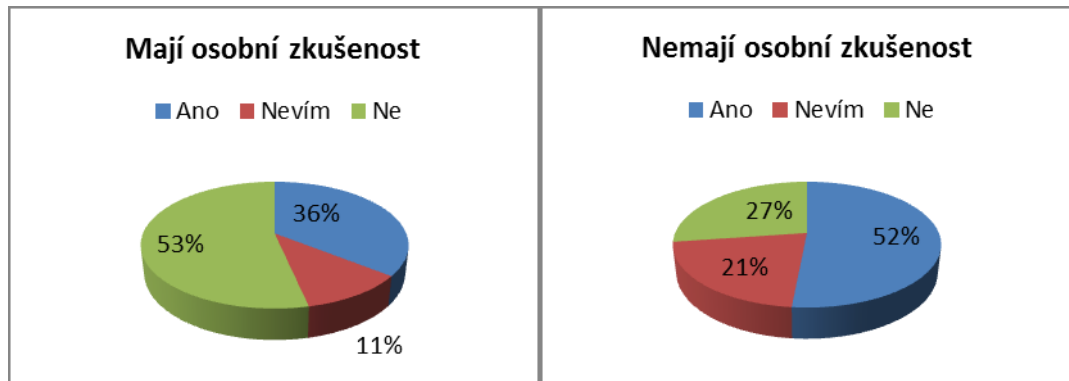

Graf 42 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: 11% respondentů, kteří mají osobní zkušenost s cizinci, by cizinec v profesi dělníka vadil. V druhé kategorii by cizinec v profesi dělníka nevadil žádnému z respondentů.

Otázkou č. 20 bylo zkoumáno, zda je pro respondenty obtížné komunikovat s cizincem.

Graf 43 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“

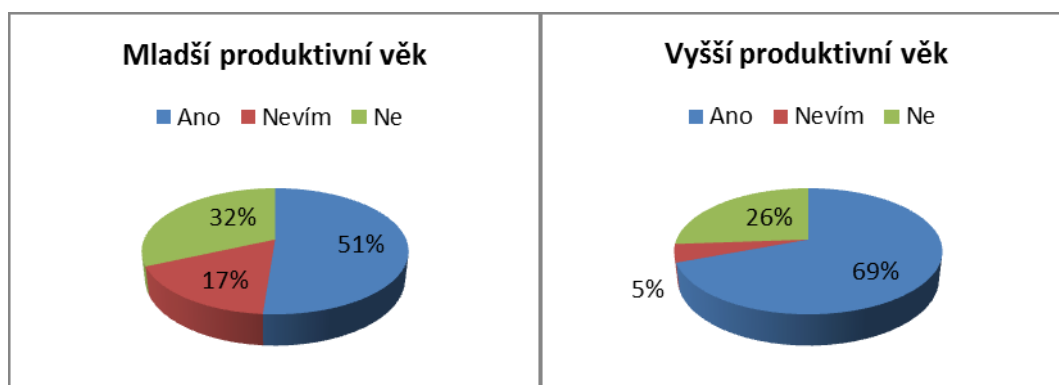
(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Více než polovině respondentů (53%), kteří mají osobní zkušenost s cizinci, komunikace s cizincem nečiní problém. V druhé kategorii naopak více než polovině respondentů (52%) činí potíže komunikace s cizincem.

Závěr: Na základě výsledků získaných pomocí dotazníkového šetření, můžeme potvrdit, že **druhá hypotéza** „*Budou mít lidé s osobní zkušeností s cizinci pozitivnější postoj k jejich zaměstnávání než lidé, kteří osobní zkušenost nemají?*“ **se potvrdila.**

Vyhodnocení hypotézy č. 3: „Budou lidé v mladším produktivním věku méně skeptičtí k zaměstnanosti cizinců v ČR než lidé ve vyšším produktivním věku?“

Pro vyhodnocení třetí hypotézy, byla využita 2. a 12. otázka z dotazníku. Otázkou č. 2 jsme rozlišili dotazníky, dle věkové kategorie, na mladší a vyšší produktivní věk. Otázkou č. 12 bylo zkoumáno, zda souhlasí s legální prací cizinců v České republice.

Graf 44 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

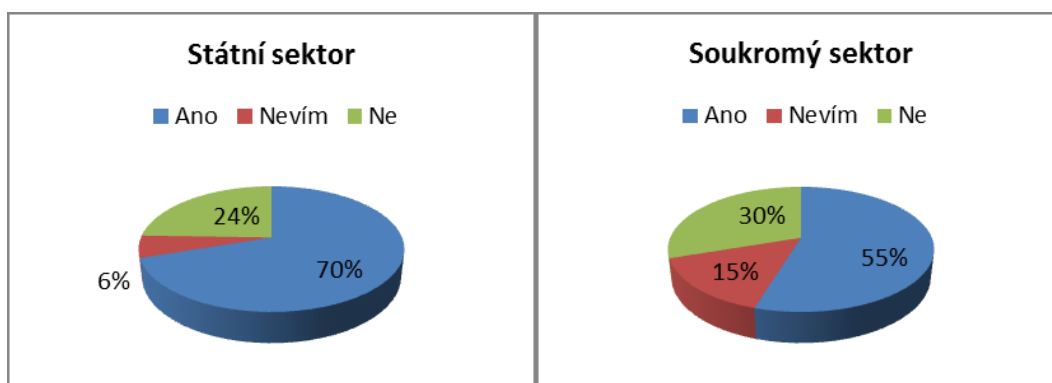
(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Pouze 51% veřejnosti v mladším produktivním věku souhlasí s legální prací cizinců v ČR. U lidí ve vyšším produktivním věku souhlasí až 69%.

Závěr: Na základě výsledků získaných pomocí dotazníkového šetření, můžeme potvrdit, že **třetí hypotéza** „Budou lidé v mladším produktivním věku méně skeptičtí k zaměstnanosti cizinců v ČR než lidé ve vyšším produktivním věku?“ **se nepotvrdila.**

Vyhodnocení hypotézy č. 4: „Budou mít zaměstnanci ze státního sektoru kladnější postoj k zaměstnávání cizinců než zaměstnanci ze soukromého sektoru?“

Pro vyhodnocení poslední hypotézy, byla využita 5. a 12. otázka z dotazníku. Otázkou č. 5 jsme rozlišili dotazníky na dva zaměstnanecké sektory: státní a soukromý. Otázkou č. 12 bylo zkoumáno, zda souhlasí s legální prací cizinců v České republice.

Graf 45 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“

(zdroj: Vlastní výzkum)

Komentář: Z dotazníkového šetření vyplynulo, že státní zaměstnanci mají kladnější postoj, neboť 70% respondentů souhlasí s legální prací cizinců. U zaměstnanců ze soukromého sektoru odpovědělo kladně pouze 55%.

Závěr: Na základě výsledků získaných pomocí dotazníkového šetření, můžeme potvrdit, že **čtvrtá hypotéza** „Budou mít zaměstnanci ze státního sektoru kladnější postoj k zaměstnávání cizinců než zaměstnanci ze soukromého sektoru?“ **se potvrdila.**

6 SHRNUÍ VÝZKUMU A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit názor občanů, z okresu Uherské Hradiště, na zaměstnanost cizinců v České republice. Jednalo se o zjištění postoje pracujících zaměstnanců ve státním a soukromém sektoru.

Přesto, že společnost již urazila kus cesty v přístupu k pracujícím migrantům, stále ze strany veřejnosti panují obavy především z migrantů přicházejících z méně vyspělých nebo kulturně vzdálených zemí. Tyto obavy vyplývají především z informací, které veřejnost získává v médiích. Často se hovoří o poklesu bezpečnosti v zemi a veřejnost pak zapomíná také na kladné stránky, jako např. že migrace je z větší části pracovní a většina cizinců je ekonomicky aktivních.

Názor zkoumaného vzorku občanů z okresu Uherského Hradiště, na zaměstnanost cizinců v České republice, je spíše pozitivní. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že zaměstnanci nemají strach ani z ohrožení jejich pracovní pozice cizincem. Většina také souhlasí s legální prací cizinců v České republice.

Z dotazníkového šetření jsme získali odpovědi na hypotézy. Ukázalo se, že lidé z vesnic mají odmítavější postoj k zaměstnávání cizinců v České republice než lidé z měst. Výsledek může být ovlivněn tím, že ve městech se setkáváme s cizinci častěji. Z dotazníku dále vyplynulo, že lidé s osobní zkušeností s cizinci, mají kladnější postoj k jejich zaměstnávání. Získali jsme také odpověď na otázku, zda lidé v mladším produktivním věku budou méně skeptičtí k zaměstnávání cizinců v ČR než lidé ve vyšším produktivním věku. Ukázalo se však, že lidé ve vyšším produktivním věku mají kladnější postoj než lidé v mladším produktivním věku. Poslední hypotézou bylo zjišťováno, zda budou mít zaměstnanci ze státního sektoru kladnější postoj k zaměstnávání cizinců než zaměstnanci ze soukromého sektoru. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že státní zaměstnanci mají kladnější postoj než zaměstnanci ze soukromého sektoru. Odpovědi u zaměstnanců ze soukromého sektoru mohla ovlivnit negativní pracovní zkušenost s cizinci, neboť tyto zaměstnanci mají častěji ve svém zaměstnání kolegu cizince.

Na závěr tedy můžeme říci, že postoje k zaměstnávání cizinců v ČR zkoumaný vzorek obyvatel z okresu Uherské Hradiště vnímá pozitivně. Avšak společnost vnímá zcela odlišně migranty, kteří do země přinášejí určité hodnoty a jsou nám kulturně blízcí a migranty, kteří jsou nám kulturně vzdálení, neboť k jejich kulturním rozdílům nejsou příliš shovívaví.

Veřejnost vnímá zahraniční pracovníky na základě určitých stereotypů, které jsou často negativní a ovlivňují pak jejich postoje. Negativní názory často přináší média a ve společnosti se šíří velmi rychle. Bylo by proto vhodné, aby dané téma bylo více propagováno, především, aby byly zdůrazňovány kladné stránky migrace a jejich přínos pro společnost, neboť kladné stránky se prosazují mnohem obtížněji a pomaleji.

Jelikož výzkum byl proveden na úzkém vzorku obyvatel České republiky, a to konkrétně z okresu Uherské Hradiště, nabízí se zde, provést velký celoplošný výzkum, který by zkoumal názor širšího vzorku obyvatel České republiky, neboť veřejnost nelze v postojích k migrantům vnímat jako celistvou.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit čtenáři oblast zaměstnanosti cizinců v České republice a popsat problematiku související s daným tématem. Jedná se o velmi obsáhlou a také komplikovanou oblast, a proto cílem práce bylo nastínit a srozumitelnou formou podat informace k dané problematice. Z důvodu rozsahu této práce nebylo možné zacházet do naprostých detailů týkajících se problematiky zaměstnanosti cizinců a s tím souvisejících veškerých legislativních postupů, což ovšem nebylo ani záměrem této práce.

Situace na trhu práce v České republice je v současnosti ovlivněna nepříznivým demografickým vývojem občanů. V této spojitosti mluvíme především o stárnutí populace a odchodu mladších obyvatel České republiky do zahraničí. Vzhledem k této situaci, je jedním z možných řešení, umožnění legálního zaměstnávání cizinců v České republice, neboť tyto pracovníci jsou ekonomicky aktivní a budou tak přispívat do státního rozpočtu. Nově přicházející cizince je však potřeba integrovat do společnosti a to prostřednictvím sociální práce. Sociální práce s migranty patří mezi jednu z nejnáročnějších pomáhajících profesí a tuto oblast by měl stát rozhodně podporovat a zabezpečovat.

V teoretické části této práce jsme se zabývali migrací a problematikou zaměstnanosti cizinců obecně. V praktické části jsme si nejdříve nastínili problematiku výzkumného šetření, vymezili jsme si výzkumný problém, na základě kterého jsme si stanovili výzkumný cíl a hypotézy.

Z průzkumu vyplynulo, že veřejnost má spíše pozitivní názor na legální práci cizinců v České republice. Neobávají se, že by cizinec mohl ohrozit přímo jejich pracovní pozici, spíše mají obavy z celkového obsazení pracovního trhu cizinci. Jejich obavy vyplývají především z informací, které získávají v médiích. Často se hovoří o poklesu bezpečnosti v zemi, spojenou se zavedením jiné kultury a zvyků, odlišného náboženství či možných teroristických hrozeb. Veřejnost si nemyslí, že by byla Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců, a také, že by příchod cizinců prospíval ekonomické situaci České republiky. Je však potřeba si uvědomit i kladné stránky migrace, jelikož vlivem nepříznivého demografického vývoje v České republice dochází ke stárnutí populace.

Cizinci mají určitou hodnotu pro naši společnost a mají nárok na stejné pracovní podmínky jako obyvatelé České republiky. Tato bakalářská práce měla čtenáři pomoci k pochopení oblasti zaměstnanosti cizinců a také k uvědomění, že úkolem státu není podporovat nelegální migraci a nelegální práci cizinců, ale přicházející cizince do hostitelské společnosti

integrovat a v legální práci je podporovat, neboť z demografického hlediska mají velký význam pro naši společnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje:

- [1] BARŠA, Pavel, 2003. Politická teorie multikulturalismu. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. Politologická řada. 347 s. ISBN 80-7325-020-9.
- [2] BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA, 2005. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. 308 s. ISBN 80-210-3875-6.
- [3] BUCHTOVÁ, Božena, 2002. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). 240 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [4] ČIŽINSKÝ, Pavel, 2002. Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství. Praha: Linde Praha. 373 s. ISBN 978-80-7201-887-1.
- [5] DRBOHLAV, Dušan, 2010. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.
- [6] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [7] JUREČKA, Václav, 2010. Makroekonomie. 1. vyd. Praha: Grada. 332 s. ISBN 978-80-247-3258-9.
- [8] KUCHAR, Pavel a Ladislav VASKA, 2014. Regionálne aspekty nezamestnanosti v Českej republike a na Slovensku. 1. vyd. Bratislava: IRIS. 231 s. ISBN 978-80-89238-99-6
- [9] KUTNOHORSKÁ, Jana, 2009. Výzkum v ošetrovatelství. Praha: Grada. Sestra (Grada). 176 s. ISBN 978-80-247-2713-4.
- [10] LEONTIYEVA, Yana a Martin VÁVRA, 2009. Postoje k imigrantům. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR. 121 s. ISBN 978-80-7330-173-6.

- [11] MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed, 2005. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál. 352 s. ISBN 80-736-7002-X.
- [12] MOREE, Dana, 2015. Základy interkulturního soužití. 1. vyd. Praha: Portál. 208 s. ISBN 978-80-262-0915-7.
- [13] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, 2007. Zaměstnavatelé zahraničních pracovníků v České republice a jejich role v procesu sociální integrace: (analýza poptávky po zahraniční pracovní síle). 1. vyd. Praha: VÚPSV. 156 s. ISBN 978-80-87007-92-1.
- [14] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK, 2009. Sociální integrace přistěhovalců v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.
- [15] RAYMER, James a Frans. WILLEKENS, 2008. International migration in Europe: data, models and estimates. Hoboken, NJ: Wiley. 371 s. ISBN 978-0-470-03233-6.
- [16] SHORT, Patricia M., Moazzem HOSSAIN a M. Adil KHAN, 2017. South-South migration: emerging patterns, opportunities and risks. 2 Park Square, Oxon: Routledge. 216 s. ISBN 978-1138934801.
- [17] SOUŠKOVÁ Milena, 2008. Legal Regulation of the Labour Market in the Czech Republic. Praha: Oeconomica. 22 s. ISSN 1802-6591
- [18] TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ, 2011. Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal. 181 s. ISBN 978-80-87474-19-8.
- [19] TROUSIL, Michal, 2007. Sociální práce/Sociálna práca: Úloha a úskalí sociální práce s imigranty. Sociální práce/Sociálna práca. 2007. 160 s. ISSN 1213-6204.
- [20] VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ, 2009. Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti: [studijní materiály pro kombinované studium Veřejná správa a regionální politika]. 1. vyd. Opava: Optys. 149 s. ISBN 978-80-85819-76-2.
- [21] ŠTEFKO, Martin a Kristina KOLDINSKÁ, 2013. Sociální práva cizinců. V Praze: C. H. Beck. Beckova edice právní instituty. 285 s. ISBN 978-80-7400-464-3.

Elektronické / internetové zdroje:

- [22] BARGEROVÁ, Zuzana, 2011. Úvod do integrácie migrantov. Integrácia migrantov na lokálnej úrovni/1 [online]. Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry, (1), 12 [cit. 2017-01-25].
Dostupné z: http://cvek.sk/wp-content/uploads/2010/02/integracia_migratov_1.pdf
- [23] BARGEROVÁ, Zuzana a Boris DIVINSKÝ, 2008. Integrácia migrantov v Slovenskej republike. Integrácia migrantov v Slovenskej republike [online]. IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu. [cit. 2017-04-29].
Dostupné z: <http://www.iom.sk/sk/publikacie?download=105:integracia>
- [24] Český statistický úřad: Metodika počtu cizinců [online]. 2017 [cit. 2017-04-29].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>
- [25] Český statistický úřad: Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR; 1985 - 2015 [online]. 2016 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr
- [26] Český statistický úřad: Metodika - nelegální migrace [online]. 2016 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-nelegalni-migrace>
- [27] Český statistický úřad: Zahraniční migrace [online]. 2015 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912808/320192-16a06.pdf>
- [28] Český statistický úřad: Metodika z oblasti vzdělávání cizinců [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-z-oblasti-vzdelavani-cizincu>
- [29] Český statistický úřad: Vzdělávání [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_vzdelavani
- [30] Český statistický úřad: Migrace do Česka je převážně pracovní [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/migrace-do-ceska-je-prevazne-pracovni>
- [31] Český statistický úřad: Kolik u nás pracuje cizinců [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/51837816/csu_tk_cizinci_prezentace.pdf/
- [32] Český statistický úřad: Počet cizinců [online]. 2016 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>

- [33] Český statistický úřad: Počet cizinců v kraji roste [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xz/pocet-cizincu-v-kraji-roste>
- [34] Český statistický úřad: Metodika - zaměstnanost cizinců [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-zamestnanost-cizincu>
- [35] KOSOVIČ, Zuzana, 2009. Multikulturalismus jako důsledek globalizace [online]. Brno. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/123863/pedf_m/DP_Kosova_Multikulturalismus.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí práce PhDr. Milan Václav, Ph.D.
- [36] Medzinárodná organizácia pre migráciu: Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.iom.sk/pre-media/pojmy-o-migracii#pojmy-azylant>
- [37] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Situace na trhu práce [online]. 2016 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2016p1/anal2016p1.pdf
- [38] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Práva a povinnosti uchazeče a zájemce [online]. 2015 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/pravpov_uch
- [39] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Vstup cizinců na trh práce [online]. 2014 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_moznosti
- [40] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Zaměstnávání občanů EU: Povinnost zaměstnavatele [online]. 2013 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_eu/zz_eu_zamest
- [41] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Zaměstnávání cizinců: Mezinárodní smlouvy [online]. 2016 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_mezinar_smlouvy
- [42] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Zahraniční zaměstnanost: Modré karty [online]. 2014 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz#coje

- [43] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Zahraniční zaměstnanost: Zaměstnanec-ké karty [online]. 2016 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z:
https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zamka/ciz#coje
- [44] Ministerstvo vnitra České republiky: Cizinci s povoleným pobytem [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [45] Ministerstvo vnitra České republiky: Azyl [online]. 2008 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx>
- [46] Ministerstvo vnitra České republiky: Integrace [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
- [47] Ministerstvo vnitra České republiky: Terminologický slovník [online]. 2017 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [48] POPOVOVÁ, Marie, 2009. Pracovní migrace v České republice po vstupu do Evropské unie [online]. Praha. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://ces.vse.cz/wp-content/popovova.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
např.	například
odst.	odstavec
s.	strana
Sb.	sbírky
tj.	to je(st)
tzv.	takzvaný
ÚP	Úřad práce
USA	Spojené státy americké
z.	zákon

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 - Toky zahraniční migrace a přírůstek obyvatel ČR stěhováním (v tis. osob) a počty přistěhovalých osob do ČR (vybraná občanství).</i>	23
<i>Graf 2 - Počty zahraničních studentů a českých studentů za rok 2015/2016.</i>	29
<i>Graf 3 - Počty zaměstnaných a podnikajících cizinců dle zemí původu.</i>	35
<i>Graf 4 - Počty cizinců evidovaných úřady práce dle vybraných odvětví.</i>	35
<i>Graf 5 - Vývoj počtu cizinců v ČR dle typu pobytu za období od roku 1993 do konce roku 2015.</i>	40
<i>Graf 6 - Procentuální vyjádření počtu cizinců dle státního občanství v okresech Zlínského kraje (k 31. 12. 2015).</i>	41
<i>Graf 7 - Struktura respondentů dle pohlaví.</i>	51
<i>Graf 8 - Struktura respondentů dle bydliště.</i>	51
<i>Graf 9 - Nejvyšší dosažené vzdělání státních zaměstnanců.</i>	52
<i>Graf 10 - Nejvyšší dosažené vzdělání zaměstnanců společností.</i>	52
<i>Graf 11 - Informovanost o cizincích u státních zaměstnanců.</i>	53
<i>Graf 12 - Informovanost o cizincích u zaměstnanců společností.</i>	54
<i>Graf 13 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku:</i>	55
<i>Graf 14 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku:</i>	55
<i>Graf 15 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	56
<i>Graf 16 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	57
<i>Graf 17 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“</i>	57
<i>Graf 18 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“</i>	58
<i>Graf 19 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	59
<i>Graf 20 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	59
<i>Graf 21 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	61

<i>Graf 22 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	61
<i>Graf 23 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“</i>	62
<i>Graf 24 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“</i>	63
<i>Graf 25 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“</i>	64
<i>Graf 26 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince?“</i>	65
<i>Graf 27 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“</i>	65
<i>Graf 28 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“</i>	66
<i>Graf 29 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník?“</i>	67
<i>Graf 30 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“</i>	69
<i>Graf 31 - Odpověď respondentů na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	70
<i>Graf 32 - Odpověď respondentů na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	71
<i>Graf 33 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	71
<i>Graf 34 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“</i>	72
<i>Graf 35 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“</i>	72
<i>Graf 36 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“</i>	73
<i>Graf 37 - Odpověď respondentů na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	74
<i>Graf 38 - Odpověď respondentů na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	74

<i>Graf 39 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	75
<i>Graf 40 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“</i>	75
<i>Graf 41 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“</i>	76
<i>Graf 42 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“</i>	76
<i>Graf 43 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“</i>	77
<i>Graf 44 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	78
<i>Graf 45 - Odpověď respondentů na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	79

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1- nejčtenější počty cizinců z vybraných zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky, údaje jsou platné k 31.12.2016.</i>	14
<i>Tabulka 2 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.</i>	20
<i>Tabulka 3 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.</i>	20
<i>Tabulka 4 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.</i>	21
<i>Tabulka 5 - Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR.</i>	22
<i>Tabulka 6 - Struktura respondentů dle jednotlivých sektorů a věkové kategorie.</i>	50
<i>Tabulka 7 - Struktura respondentů dle pohlaví.</i>	50
<i>Tabulka 8 - Struktura respondentů dle bydliště.</i>	51
<i>Tabulka 9 - Struktura respondentů dle sektorů a nejvyššího dosaženého vzdělání.</i>	52
<i>Tabulka 10 - Informovanost o cizincích u státních zaměstnanců.</i>	53
<i>Tabulka 11 - Informovanost o cizincích u zaměstnanců společností.</i>	54
<i>Tabulka 12 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“</i>	55
<i>Tabulka 13 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?“</i>	55
<i>Tabulka 14 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	56
<i>Tabulka 15 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?“</i>	56
<i>Tabulka 16 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“</i>	57
<i>Tabulka 17 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?“</i>	58
<i>Tabulka 18 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	58
<i>Tabulka 19 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?“</i>	59
<i>Tabulka 20 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	60
<i>Tabulka 21 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?“</i>	61

<i>Tabulka 22 - Odpověď státních zaměstnanců na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 23 - Odpověď zaměstnanců společností na otázku: „Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?“</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 24 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?“</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 25 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince?“</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 26 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?“</i>	<i>65</i>
<i>Tabulka 27 - Odpověď respondentů na otázku: „Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?“</i>	<i>66</i>
<i>Tabulka 28 - Odpověď respondentů na otázku: „Myslíte si, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník?“</i>	<i>67</i>
<i>Tabulka 29 - Odpověď respondentů na otázku: „Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?“</i>	<i>68</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I – Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Markéta Turčínková a jsem studentkou kombinovaného bakalářského studia oboru Zdravotně sociální pracovník na Fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně. Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Problematika zaměstnávání cizinců v České republice“. Dovoluji si Vás tímto požádat o vyplnění tohoto dotazníku.

Vyplnění tohoto dotazníku je zcela anonymní a dobrovolné. Získané údaje budou výhradně užity pro tuto bakalářskou práci.

Za Vaši ochotu a čas při vyplnění dotazníku předem děkuji.

Markéta Turčínková

1. Jste?

- Muž
- Žena

2. Věková kategorie:

- 18-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61 a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Středoškolské bez maturity s výučním listem
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Kde bydlíte?

- Město
- Vesnice

5. Kde pracujete?

- Ve státním sektoru (státní zaměstnanci)
- V soukromém sektoru (zaměstnanci společnosti)

6. Odkud máte informace o cizincích nebo obecně o migraci? (možno vybrat více variant)

- Televize
- Internet a sociální sítě
- Noviny a časopisy
- Od přátel
- Osobní zkušenost
- Jiné:

7. Měl/a jste někdy osobní zkušenost s cizinci?

- Ano
- Ne

8. Měla by podle Vašeho názoru Česká republika přijímat více cizinců do pracovního poměru?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

9. Máte ve svém zaměstnání kolegu cizince?

- Ano
- Ne

10. Máte obavy, že by cizinec mohl ohrozit Vaši pracovní pozici?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

11. Pokud máte obavy ze zaměstnávání cizinců v ČR, uveďte konkrétní příklad:

.....
.....

12. Souhlasíte s legální prací cizinců v České republice?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

13. Myslíte si, že je Česká republika dostatečně zabezpečena proti nelegální práci cizinců?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

14. Myslíte si, že příchod cizinců prospívá ekonomické situaci v České republice?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

15. Myslíte si, že pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

16. Vadil by Vám cizinec v profesi lékaře?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

17. Vadil by Vám cizinec v profesi dělníka?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

18. Myslíte si, že zahraniční pracovník se chová stejně jako český pracovník?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

19. Pokud jste na předchozí otázku odpověděli **spíše ne, určitě ne**, uveďte, v čem vnímáte odlišnosti?

.....

.....

20. Je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

21. Pokud jste na předchozí otázku odpověděli **určitě ano, spíše ano**, uveďte, proč je pro Vás obtížné komunikovat s cizincem?

.....

.....